Mr.I.PENIKS
4223 Dorchester Str.W.
Montreal 6, P.Q.

The Latvian Newspaper for Canada and U.S.A.
Published Twice Weekly by the DAUGAVAS VANAGS
Editorial and Business Offices: 123 Huron St., Toronto, Ont. Canada
Telephone — WA 0792
Editor in USA: A. Zvēriņš,
102—15 85 Drive Richmond Hill 18, N. Y. USA
Tel.: Virginia 9 -7778
AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL, POST OFFICE DEPARTMENT, OTTAWA

LATVIJA
AMERIKĀ

Nr. 71./94. TREŠDIEN, 1952. G. 10. SEPTEMBRĪ 2. GADS

Latviešu laikraksts Amerikā
iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās.
Izdevējs — Apgāds DAUGAVAS VANAGS
Galvenais redaktors — INGRIDA VĪKSNA
Redakcija un kantoris: 123 Huron St., Toronto, Ont. Canada
Telefons — WA 0792
ASV redakcija: A. Zvēriņš, 102—15 85 Drive, Richmond Hill 18, N. Y., USA
Tel.: Virginia 9 -7778
Abonēšanas maksa ASV un Kanadā: par 1 mēn. $1,50; par 3 mēn. $4,50; par 6 mēn. $8,50; par 1 gadu $16.—.
Sludinājumu maksa: slud. daļā $1,40; tekstā $2,80 par vienu collas telpu 1 slejā

RIETUMEIROPAS AIZSARDZĪBA

Vācu ģenerāļi neatzīst franču stratēģiju

Līdz ar Eiropas līguma apspriešanu un pieņemšanu atsevišķās Eiropas valstīs, arvien lielāka opozīcija rodas Rietumeiropas aizsardzības franču stratēģijai. It īpaši vācu ģenerāļi ir lielā nemierā, tiem pievienojas arī angļu un mazo valstu ģenerālštābi.

Pēc franču ierosinātā plāna Ziemeļatlantijas štābā un arī jaundibināmā Eiropas armijā tiek atmesta doma par Ziemeļrietumeiropas aizsardzību. Sakarā ar smagām franču un angļu neveiksmēm 1914. un 1940.gados Holandē un Beļģijā, franči nevēlas te pieredzēt trešo sakāvi, bet ieteic Francijas centrālās daļas un Francijai piederošo Ziemeļafrikas dominiju noturēšanu. Tie vēlas gan izveidot noteiktu aizsardzības līniju uz Reinas un Vālas (Dienvidu Holandē) upēm, atdodot visu Rietumvācijas daļu un Ziemeļholandi, tādejādi atsedzot savu kreiso flanku un radot krieviem brīvu pieeju pie Atlantijas okeana. Pret šo franču stratēģiju oponenti ceļ šādus iebildumus: Anglija ir ļoti svarīgs Eiropas kara rūpniecības un karaspēka koncentrācijas bastions, kam bijusi ļoti izšķirīga nozīme visās iepriekšējās sabiedroto pretofensīvēs. Pielaižot krievus pie okeāna, tiem būtu dota iespēja vērst savus gaisa uzbrukumus pret angļu lidlaukiem un rūpniecības centriem. Arī zemūdeņu brīva kustība būtu ierobežota ar Anglijas ostu blokādi. Bez tam krievi no Atlantijas okeana savas gaisa torpēdas spētu vērst pret Angliju daudz precīzāki. Līdz ar to sekmīga karaspēka koncentrācija Anglijā un izšķirējas pretofensīves organizēšana būtu ļoti problēmatiska. Arī ASV smago bumbvedēju darbība tiktu stipri ierobežota (šķiet amerikāņu mil. vadība šo apstākli novērtē vispareizāk; blakus lidlaukiem Dienvidfrancijā, tie drudžaini meklē un būvē aviācijas bazes Spānijā un Ziemeļafrikā)

Eiropas ZR valstis: Dānija, Holande un Beļģija ir ļoti ieinteresētas, lai viņu aizsardzībai tiktu piešķirta pastiprināta vērība, kādēļ arī tās nav apmierinātas ar franču stratēģiju un labprāt atbalsta angļu un vāciešu iebildumus. Protams, mazās valstiņas negrib pilnīgi pakļauties vācu militārai varai, taču sakarā ar nopietniem spēkiem, kādus spēj dot Rietumvācija, tiem citas izvēles nav.

Otrs svarīgākais iebildums pret franču vadību ZAL savienībā ir franču karaspēka organizācija. Gada laikā vācu mil. vadītājiem bijušas ļoti daudzas apspriedes ar saviem franču kollēgām un tie nākuši pie noteikta atzinuma, ka franču armijas organizācija vēl vienmēr dibinās uz vecmodīgiem principiem, proti viņu karaspēka daļas ir stipri nekustīgas un vāji apgādātas, (ieskaitot zemās algas, kuras vācieši nevēlas pielīdzināt saviem karavīriem Eiropas armijā.) Bet jo sevišķi iebildumi tiek celti pret franču lineāro taktiku, pēc kuras tie vēlas noturēties uz vienas līnijas. Vācieši apgalvo, ka aizstāvoties uz vienas līnijas, nozīmē organizēt vēl vienu vai divas papildus aizstāvēšanās līnijas. Tie savukārt ieteic organizēt aizstāvēšanu dziļumā, vēršot smagus pretuzbrukumus pret ienaidnieka flankiem. Savu jauno armiju vācieši vēlas organizēt atsevišķās kaujas grupās (sākot ar atsevišķiem izplētņu lēcēju, tanku bataljoniem un beidzot ar kaujas grupām 2-3 divīziju stiprumā). Atsevišķu vienību apmācībai piešķir lielu vērību, jo iepriekšējā kara piedzīvojumi devuši labu pieredzi karavīru audzināšanas un apmācības jautājumos. Tikai ar intelliģentiem karavīriem, priekšzīmīgiem ieročiem un lielām manevrēšanas spējām vācu virsnieki cer panākt nopietnu pretsvaru krievu milzīgajām karaspēka masām.

Krievu galveno uzbrukumu sagaida Parīzes virzienā, kam, pēc pēdējās angļu un vācu versijas, tūdaļ vajadzētu sekot rietumu sabiedroto flanku pretuzbrukumiem no ziemeļiem (Holandes un ZR-Vācijas) un dienvidiem (Vācijas dienvidus daļas). Šai stratēģijai piekrīt gandrīz visu valstu mil. pārstāvji ZALS štābā, izņemot, protams, francus. Šis pasākums ir lielā mērā atkarīgs no vietējās apgādes un rezervju formēšanas un to ievadīšanas kara darbības apgabalā, kādēļ arī vācu bruņoto spēku darbībai būs izšķirēja nozīme. Zināmās aprindās atkārtoti prasa vācu kontingenta Eiropas armijā: 12 kājn. un 3 tanku divīziju formēšanu pasteidzināt. Šie spēki kopā ar 3 abi bruņotām motorizētām divīzijām, sniegtu no ziemeļrietumiem spēcīgu pretspiedienu austrumu iebrucējam. Bez tam vācu ģenerāļi ļoti nopietni skatās uz Austrumvācijas armijas formēšanu, kas jau aizsteigusies priekšā Rietumvācijas armijai (pēdējā vēl uz papīra).

Kamēr vācu mil. vadība ir pilnīgi izšķīrušies par noteiktas pretestības veidošanu un spēku grupēšanu, kas apturētu krievu dziļāku iebrukumu rietumu aizsardzības sistēmā, franči ir par atvilkšanos centrālā Francijas daļā un pat dienvidos. Kura no šīm stratēģijām ņems virsroku, grūti izdibināt, taču pazīmes rāda, ka franči pārējo valstu ģenerālštābos gūst arvien mazāku piekrišanu. Vācu pieredze iepriekšējos karos ar krieviem, palēnām ņem virsroku kara plānu veidošanā.

Beidzot jāpiezīmē, ka šis apskats par Rietumu aizsardzību pret Austrumiem ir pārāk plašs, lai to visā pilnībā varētu apskatīt ierobežotās laikraksta slejās. Esam parādījuši tikai vispārējos vilcienos, kādā plāksnē ZALS štābā tiek risināts jautājums par krievu iespējamo, galveno iebrukumu Rietumeiropā, un kā vislabāk Rietumiem uz to reaģēt. Neapskatīti paliek komūnistu armiju iespējamie papildus uzbrukuma virzieni — Grieķijas un Dienvidslavijas telpā un Skandināvijas valstīs.

M.

ABONENTU IEVĒRĪBAI

Mūsu laikraksta abonentus ASV, kas līdz šim savas abonementa saistības kārtoja DV pārstāvībā, lūdzam turpmāk tās kārtot ar laikraksta pārstāvi

ARTURU LĀCI

1800 E. 18th St. Brooklyn 29, N. Y. Tel.: DEway 9-8280.

ĒGIPTĒ DIKTATŪRA?

Atkāpies Ēģiptes ministru prezidents

Kairo. — Pag. svētdien no amata atkāpies min. prezidents Ali Mahers, un valdības pagaidu vadību uzņēmies Ēģiptes bruņoto spēku virspavēlnieks gen. Nagibs.

Līdz ar Mahera atkāpšanos tika apcietināti 2 bij. min. prezidenti un 35 citi valsts militārai iekārtai nelabvēlīgi politiķi, starp tiem arī kāds no nacionālās vafdistu partijas sekretāriem.

Mahera atkāpšanos izskaidro ar šiem arestiem, kam viņš nedeva savu piekrišanu, kā arī ar armijas prasību par Ēģiptes agrārreformas pārveidošanu un lielo īpašumu tūlītēju sadalīšanu. Svētdien Ēģiptē sodīja ar nāvi 2 strādniekus, kuri organizēja neseno tekstila fabrikas demolēšanu Aleksandrijā.

Mosadeghs sagatavo oficiālu atbildi

Teherānā. Irānas min. prezidents Mosadeghs preses konferencē paskaidroja, ka viņš neseno Anglijas valdības priekšlikumu par Irānas eļļas avotu jautājuma izkārtošanu ar Hāgas tiesu noraidījis tamdēļ, ka šai priekšlikumā nav nekā jauna, bet angļi to ietvēruši tikai citos vārdos. „Ne Hāgas tiesai, bet tikai Irānas tiesai ir tiesības lemt par Irānas īpašuma izmantošanu un to piederību," teica Mosadeghs. Irānas oficiālā atbilde Anglijai un ASV, ar neseno priekšlikumu tiks nosūtīta pēc tās formulēšanas Irānas parlamentā.

Komūnistu vietējie uzbrukumi

Seulā. — No Korejas frontes ziņo, ka svētdien lieli komūnistu spēki uzbruka Apvienoto Nāciju pozīcijām 3 atsevišķās vietās pie Panmundžonas, pamiera sarunu galvenās vietas. Tie uzbruka arī frontes centrālā un austrumu daļā, taču bez sevišķiem panākumiem.

Sabiedroto iznīcinātāji savukārt ielidoja komūnistu aizmugurē un gaisa kaujās ar komūnistu lidmašīnām MI-giem iznīcināja 2 lidmašīnas un bojāja vienu.

SMAGA LIDMAŠĪNAS KATASTROFA ANGLIJĀ

28 CILVĒKI NONĀVĒTI UN 63 IEVAINOTI

Londonā. — Gadskārtējie aviācijas svētki Anglijā pie Farnboro sestdien beidzās ar ļoti smagu katastrofu, prasot smagus cilvēku upurus. Vienā no jaunām un ātrākām strūklidmašīnām — De Havilland 110 savā lidojuma noslēgumā, kad tās ātrums pārsniedza skaņas ātrumu (339 mtr. sekundē vai 1225 klm. stundā), pēkšņi eksplodēja virs lielā skatītāju pūļa. Lidmašīnas daļas nonāvēja 28 cilvēkus un ievainoja 63 citus, no kuriem 46 atrodas slimnīcā.

Aviācijas eksperti tūliņ stājās pie izmeklēšanas, lai noskaidrotu katastrofas iemeslus.

RIETUMVĀCIJA SVIN SAVA PARLAMENTA 3. GADA DIENU

Bonnā. — Svētdien Rietumvācijas valdības iestādes svinēja savu parlamenta trešo gada dienu. Bonnā oficiālā valdības un ārvalstu liplomātu pieņemšanā runāja valsts prezidents prof. Heuss un min. prezidents Konrads Adenauers. Pēdējais teica, ka visas Vācijas apvienošana pēc Maskavas plāna un prasībām nozīmētu brīvības zaudēšanu vācu tautai.

JAUNS PROPAGANDAS RAIDĪTĀJS PRET KOMŪNISTIEM

Vašingtonā. — Vidusjūrā, pie Rodos salas savu darbību sācis jauns amerikāņu īsviļņu raidītājs, kas sniedz raidījumus vairākās valodās Dienvidkrievijai un Tuviem Austrumiem. Raidītājs atrodas uz kuģa, un tā darbība ir uzskatāma kā pretlīdzeklis komūnistu raidījumiem Vidusjūras telpā.

Franču panākumi Indokīnā

Saigonā. — Franču karaspēks sadarbībā ar iedzimto karaspēka daļām gūst labus panākumus pašreizējā akcijā pret komūnistiem. Starp Saigonu un Hanoju tie pēdējās dienās iznīcināja 240 un sagūstīja 400 komūnistus. Pavisam pašreizējā ielenkuma uzbrukumā nonāvēti 600 komūnisti un sagūstīti ap 1100.

KAS KATRAM TAUTIETIM JĀZINA

PAR LNAK PADOMES VĒLĒŠANĀM

Kas jādara LNAK pārstāvjiem, organizāciju, draudžu, biedrību un kopu vadītājiem

Sakarā ar LNAK padomes vēlēšanām, kas notiks laikā no š. g. 2. novembra līdz 1. decembrim (ieskaitot), vēlēšanu komisija ir jau izraudzījusi iniciātorus vēlēšanu priekšdarbu veikšanai visās lielākās latviešu apmešanās vietās. Jau kopš vairākām dienām Vēlēšanu komisija visiem šiem iniciātoriem ir ipesūtījusi uzaicnājumu laikā no š. g. 5. līdz 15. septembrim sasaukt visu attiecīgā rajona organizāciju, draudžu, biedrību un kopu vadītāju apspriedi, darba kārtībā liekot: a) vēlēšanu apakškomisiju dibināšana, b) vēlētāju sarakstu iesūtēšana, c) kandidātu sarakstu sastādīšana un iesniegšana, d) dažādi jautājumi.

Ievērojot to, ka saskaņā ar vēlēšanu instrukcijas 3. p. vēlēšanas var sarīkot arī ar urnām visās latviešu apmešanās vietās, kur tas iespējams, Vēlēšanu komisija ir uzaicinājusi šinī apspriedē izlemt arī jautājumu par to, vai attiecīgā rajonā ir iespējams sarīkot vēlēšanas ar urnām. Vēlēšanu apakškomisija sastādāma no 3 vai 5 personām, skatoties pēc apstākļiem. Apspriedē sastādams vēlēšanu apakškomisijas izdevumu budžets. Ne vēlāk kā līdz š. g. 22. septembrim vēlēšanu apakškomisijas sastāvs un budžeta projekts iesniedzams Vēlēšanu centrālai komisijai apstiprināšanai.

KANDIDĀTU SARAKSTU IESNIEGŠANA

Kandidātu sarakstus LNAK padomes vēlēšanām var iesniegt organizācijas, draudzes, biedrības, kopas un arī atsevišķas tautiešu grupas. Tie sastādami un iesniedzami saskaņā ar vēlēšanu insturkcijas noteikumiem. Instrukcijas var pieprasīt LNAK vēlēšanu komisijai, kuras adrese ir: St. Andrew's Church, Corner Jarvis and Carlton Str., Toronto, Ont.

KAS SAŅEMS VĒLĒŠANU MATERIĀLUS

Saskaņā ar LNAK statūtiem vēlēšanas būs vispārējas, tiešas, vienlīdzīgas un aizklātas. Vēlēšanu materiālus piesūtīs visiem tiem tautiešiem, kuru adreses Vēlēšanu komisijai piesūtīs organizācijas, draudzes, biedrības un kopas, 2) visiem tiem tautiešiem, kas paši piesūtīs LNAK Vēlēšanu komisijai savas adreses un 3) visiem tiem, kuru adreses LNAK ir jau zināmas. Adreses piesūtamas LNAK Vēlēšanu komisijai līdz š. g. 6. oktobrim uz augstāk minēto adresi. Vēlēšanu komisija uzaicina visus tautiešus paziņot adresu maiņu.

KĀDAS BALSIS BŪS DERĪGAS

Pamatodamās uz LNAK statūtiem un vēlēšanu instrukciju, Vēlēšanu komisija par derīgām uzskatīs 1) visu to tautiešu balsis, kuri ir nokārtojuši dalības maksu LNAK vismaz par 1952. gada vienu pusgadu, un 2) visu to tautiešu balsis, kuri līdz šim vēl nav nokārtojuši dalības maksu LNAK, bet kuri piesūtīs vēlēšanu komisijai līdz ar balsošanas aploksni $1.— dalības maksas par 1952. g. pēdējo pusgadu. Īpaša vēlēšanu nodeva netiks ņemta.

LNAK Vēlēšanu komisija

Čechu olimpiskā zvaigzne saņem bārienu

Vīnē. — Šeit saņemti laikraksti, kas atklāj, ka Prāgas sarkanā valdība strupi brīdina viņu zemes izcilo gargabalnieku kapteini Emīlu Zapoteku, kas olimpiādē Helsinkos izpelnījās veselas trīs zelta medaļas. Atbildot uz amerikāņu aicinājumu ierasties Savienotajās Valstīs sacensties ar šīs zemes sportistiem, Zapoteks vīzdegunīgi atbildējis, ka viņš šādās cirkus izrādēs nepiedalīšoties. Protams, šāda atbilde bija īsteni pa prātam viņa zemes sarkaniem valdniekiem.

Tādēļ visai pārsteidz Čechijas aizsardzības ministra Alekseja Cepickas uzbrukumi slavenajam sportistam, kā tas redzams no ministra runas atreferējuma partijas organā Rude Pravo. Gan nesaucot Zapoteku vārdā, bet nepārprotami liekot saprast, ka tas ir viņš un neviens cits, Cepicka saka, ka esot laiks, lai šādi kundziņi izbeidz „primadonnu spēlēšanu" un veltī vairāk vērības tautas demokratijas aizsardzībai. Esot pēdējais laiks apstādināt šāda buržujiska individuālisma kultivēšanu.

Pēc Cepickas domām čechu sportisti gan esot guvuši zināmas sekmes olimpiādē Helsinkos, taču viņi esot pavisam atstājuši novārtā savu galveno uzdevumu — dot savu daļu savas tautas republikas zemes aizsardzības spēku stiprināšanai. Pēc Copika runas publicēšanas visi Prāgas laikraksti pēkšņi ne ar pus vārdu nepieminot viņu sportisko varoni Zapoteku, kam agrāk veltīti slejām gari raksti.

Neaizmirstiet atjaunot LATVIJA AMERIKĀ abonementu un nodrošināt sev netraucētu Pāvila Klāna romāna RŪSA lasīšanu!

JA NEIEVĒLĒTU EIZENHAUERU — TĀ BŪTU LIELA KĻŪDA

EIZENHAUERA UN STĪVENSENA SACENSĪBA SĀKUSIES

Amerikas pilsoņi uztic ļoti lielu varu savam prezidentam, bet viņi nevēlas tādu Baltā Nama saimnieku, kas rīkojas diktātoriski, kas ar savu rīcību pagriež muguru tam, ko domā nācija. Amerikānis nevēlas kakla kungus, nevēlas komandierus, kas viņu stumda un grūsta pēc savām iekārēm, nevēlas vadoņus, kas rīkojas viņa vārdā, neprasa, ko pats mazais pilsonis domā. Amerikāņiem netīk „valdīšana" no centra vai augšas. Dzīvajam amerikānim ir svešs un nepieņemams tas sabiedriskās sadzīves veids, kur organizācijas mazais loceklis visas savas vēlmes un tiesības drīkst ieguldīt tikai vienā teicienā: „Klausos. Prieks censties!"

Vēloties prezidentu, kas ar visu sirdi kopj un sarga šai zemei raksturīgo brīvību, kura izveidojusi ASV par pirmo labklājības zemi pasaulē, vēloties vadītāju, kas vadīs nāciju cauri briesmām, kas nenovēršami nāk, Savienoto Valstu pilsonis šoruden vairāk kā jebkad pārdomā, par ko nodot savu balsi.

To gluži labi zina arī paši kandidāti. Eizenhauera vārdiem runājot, viņi iet pie pašas tautas, lai paskaidrotu tai, kā domā vadīt valsts dzīvi, iet pie tautas, lai atbildētu ikvienam jautājumam, ko prasa tautas locekļi. Amerikāņi nepārliecina no centra sūtīti papīru plūdi, viņš vēlas dzirdēt atbildes uz konkrētiem jautājumiem.

Tālab ir saprotama tā rosme, ar kādu abi lielie kandidāti Eizenhauers un Stīvensens ceļo no novada uz novadu, runā sanāksmēs, tiekas ar organizāciju vadītājiem, atbild katram, kas vēlas zināt, kā kandidāts atrisinātu to vai citu jautājumu, ja viņš kļūtu prezidents.

Prezidenta vēlēšanas Amerikā ir ļoti liels notikums, kas dziļi atbalsojās visā amerikāņu dzīvē.

Ar septembra pirmajām dienām pošanās uz vēlēšanām iegājusi jaunā posmā. Kandidtāi uzsākuši kampaņas braucienus, izgājuši tautā, lai šo gigantisko piepūli pārtrauktu tikai pašā vēlēšanu dienā — 4. novembrī. Taču arī laika posmā starp partiju konventiem Čikagā un kampaņas uzsākšanu kandidāti nav sēdējuši ar klēpī saliktām rokām. Pārvarēts liels organizātorisks darba kalns. Vispirms nācies aizlāpīt plaisas partiju vadībā. Tās radās strīdiņos par vēlamo kandidātu partijas kopsanāksmēs Čikagā. Nav drošu pazīmju, ka Tafta ļaudis jau būtu izšķīrušies ar pilnu krūti iestāties par ģenerāli. Tafta piekritēju pulks nav mazais. To tīkls pārsedz visu ASV. Preses ļaudis saklausījuši, ka Eizenhauers vairāk reižu zvanījis uz Kanadu, kur vasaras atpūtu baudīja Tafts. Aiks teicis daudz laipnu vārdu pašam Taftam, laipni lūdzis talkā viņa draugus. Taču Ohio senatoram ar laipniem vārdiem vien nepietiekot. Viņš vēloties, lai viņa piekritēji. kas tagad tik vajadzīgi Aikam, nebūtu mori, kas savu jau paveikuši tad, kad Eizenhauers sastādīs savu kabinetu, ja kļūs prezidents. Tafts arī nevēloties, ka Eizenhauera ievēlēšanas gadījumā izcilus postenus iegūtu Djuijs un viņa draugi. Djuijs esot noorganizējis Tafta izgāšanu Čikagā. Pie tam Tafts vēloties rakstveida garantijas, ka viņa solījumus neaizmirsīs tad, kad uzvara būs jau rokā.

Stīvensenam galvassāpes sagādāja dienvidvalstu demokrati, kas allaž bijuši savrupceļa gājēji. Arī Trūmena vēlēšanās ar pilnu krūti mesties vēlēšanu kampaņā padarīja Stīvensenu domīgu. Jaunajam demokratu kandidātam nav visai izdevīgi iet aiz vecās izkārtnes, kuras nomainīšanu prasa ne tikai demokratu pretinieki.

Demokratu kampaņas atklāšanā, ko viņi uzsāka t. s. Strādnieku svētkos 1. septembrī, Stīvensens bija ieradies lielajā rūpniecības centrā Detroitā, lai runātu uz strādniekiem, kuru arodbiedrību vadītāju labākie palīdzības solījumi bija jau viņa kabatā.

Būdams labs stratēģis, Eizenhauers vēlēšanu kampaņu uzsāka ar „politisku invāziju" dienvidvalstīs. Tur ir liels vairums demokratu. Bet tie ne reizi vien nav bijuši ziemeļ- vai austrumvalstu demokratu sabiedrotie. Tie paši dienvidvalstu demokratu vadoņi nebalstīja arī Trūmenu un ir jūtami vēsi pret Stīvensenu.

Pats dzimis dienvidnieks, nācis no Teksasas, un iekalkulēdams paplāvo plaisu starp nācijas dienvid- un ziemeļvalstu demokratiem, Eizenhauers pirmo reveransu lieca pret dienvidiem. Džordžijas demokratu gubernātora sirsnīgais apsveikums un lielo ļaužu pulku draudzīgie suminājumi liek domāt, ka Aika ceļojums uz dienvidiem nav bijis velts. Šķiet, atcerēdamies dienvidu demokratu ļaunumu pret pašreizējo noteicēju Baltajā Namā un mazo interesi ārlietās, Eizenhauers savās runās asāk kā jebkad iepriekš uzbruka Trūmena valdības pašu mājas politikai, prasot trīrīšanu Vašingtonā no pašiem pamatiem līdz jumtam..

Nav nozīmes īpaši pakavēties pie kandidātu garajām runām, jo tanīs daudz tāda piemaluma, kas vajadzīgs tikai vēlēšanu priekšvakarā. Kampaņas ievadījums rādīja, ka Stīvensens ir ļoti talantīgs orātors, kas savas domas ļoti skaidri formulē un kas nebaidās teikt arī to, kas klausītājam ne vienmēr patīk, bet ko prasa nācijas intereses. No jauna varēja pārliecināties, ka amerikāņu tautā Eizenhaueram ir ļoti daudz jūsmīgu apbrīnotāju, kaut arī skaistu runu teikšana nav viņa stiprā puse.

Arī ārzemju laikrakstos jau parādījušās pirmās atbalsis no abu lielo kandidātu kampaņu ievadījumiem. Rietumu sabiedroto vērtējums tāds, ka amerikāņi darītu lielu kļūdu, ja viņi nevēlētu par ASV prezidentu Eizenhaueru, kas labi pazīst Kremļa niķus un stiķus. Tos zināt bezgala svarīgi tieši tagad, kad Maskavas ieroču žvadzoņa kļūst arvien reālāka. Noraidot šādas bažas, kāds žurnālists atceras iepriekšējās vēlēšanas un mierina: amerikāņi izdara lielas kļūdas, bet nekad divi reizes pēc kārtas.

P. V.

Politeksāmeni Argentīnā

Buenosairesā. — Ar Perona valdības jaunāko rīkojumu noteikts, ka visiem, kas vēlas saņemt diplomu par universitātes beigšanu savā specialitātē, vispirms jāiztur pārbaudījums jaunā priekšmetā, kas dod pamatzināšanas politikā. Jaunradītā politiskā kursa programma gan vēl nav paziņota, bet visi rēķinās ar to, ka mācīs peronismu, resp., ka Argentīna ir trešais spēks starp Rietumu kapitālismu un Austrumu komūnismu.

PIRMĀ DZIESMU DIENA KANADĀ AIZSKANĒJA VARENA UN KOŠA

Dziesmu dienu koncertu noklausījās 2000 dziesmu draugu, deju virpulī griezās 1500 līksmotāju

Pirmā Kanadas latviešu dziesmu diena ir izskanējusi, un tie 2000 klausītāji, kas bija pulcējušies plašajā Meseja hallē, šķiroties varēja apliecināt — jā, mēs tomēr esam vēl dziedātāju tauta, vēl mēs mīlam savas dziesmas, un vēl mūsu gars nav miris, — par to lai paldies šīs dienas lielā darba darītājiem, diriģentiem un dejotājiem, paldies Hertai Lūsei, kas bija mērojusi tālo ceļu, lai būtu ar mums šai dienā!

Meseja hallē pēdējām dziesmu skaņām izgaistot, plašā svētku saime steidzās uz Kolumbusa halli, kur tos gaidīja līksma nakts. Vairāk nekā 1500 halles viesi pāris stundās iztukšoja miestiņa krājumus, limonādes kastes un ēdot visu, kas ēdams, bet līksmība tādēļ nebija mazāka līdz pēdējai šķiršanās stundai.

Plašu rakstu ar attēliem par Dziesmu dienas norisi sniegsim mūsu laikraksta nākošā numurā.

Lielais Kanadas laikraksts The Globe and Mail ievietojis Daces Epermanes attēlu (foto H. Kliģeja) nīcietes tautas tērpā kā pirmās godalgas ieguvēju latviešu Dziesmu dienā Toronto. Atzīmēts arī, ka Dace šai pašā tērpā bijusi ASV Baltajā Namā, kur bijusi aicināta kā 150.000 pēckara emigrante. Epermane ieradusies Kanadā no ASV uz Dziesmu dienu.

Vācieši uzsāk lidmašīnu būvi

Berlīnē. — Pirmo nopietno mēģinājumu atjaunot vācu lidmašīnu rūpniecību vada Dr. Kurts Ādenauers, kas ir Bonnas kanclera Ādenauera brāļa dēls. Pazīstamais Rietumvācijas tiesībnieks un finansists Kurts Ādenauers nesen izraudzīts par jaunformētās Junkersa sabiedrības vadītāju.

Junkersa fabrikas, kā zināms, veica lielākās daļas lidmašīnu būvi II Pasaules karā. Jaunās sabiedrības sēdeklis atrodas Kaselē. Ādenauers paziņojis, ka tiekot veikti priekšdarbi lidmašīnu fabriku noorganizēšanai un pašu lidaparātu būvi uzsākšot tūdaļ pēc tam, kad to pieļaušot vienošanās ar Rietumu lielvalstīm.

Sabiedrības agrākā galvenā mītne atradās Desavā, kas tagad ir krievu okupētajā joslā. Šī paša iemesla dēļ lielais vairums konstruktoru un techniķu kara beigu dienās nokļuvuši krievu rokās. Daļa strādājot arī Dienvidamerikā.

Padomju Savienības lielā gaisa flote

Vašingtonā. — Amerikāņu gaisa spēku štābs izsniedzis pēdējos datus par Pad. Savienības kara aviāciju, pēc kuriem redzams, ka komūnistu rīcībā ir ap 9000 MI-gu iznīcinātāju lidmašīnu, un šo lidmašīnu ražošana vēl pastiprinās. Krievu lidmašīnu fabrikas vēlas sakāpināt lidmašīnu ražošanu līdz tādai pakāpei, kad no 10 ražotām lidmašīnām vismaz 1 lidmašīna tiktu nodota komūniskai Ķīnai. Kopējo kara lidmašīnu skaitu vērtē uz 20.000 lidmašīnām, pie kam vecās lidmašīnas, jo sevišķi YAK un STORMOVIK iznīcinātājus pastiprinātā kārtā aizstāj ar jaunākā tipa strūklidmašīnām.

Bandīti atkal brīvībā

Pazīstamie Kanadas banku laupītāji: Boids, Sučens un Džeksons izbēguši Toronto no Dona cietuma pirmdien. agrā rītā, tieši tai dienā, kad viņiem bija jābūt tiesā par iepriekšējām bēgšanām, banku laupīšanām un detektīva Tonga nošaušanu.

LATVIJA

Redakcija patur tiesības iesūtītos manuskriptus saīsināt.

Neizlietotos manuskriptus neuzglabās, bet uz vēlēšanos nosūtīs atpakaļ, ja būs pievienota pastmarka.

Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas var arī neatbilst redakcijas viedoklim.

PIEREDZE IMMIGRĀCIJĀ

Viktors Upeslācis

Arī immigrācijā vajadzīga pieredze.

Tā saka immigranti, kuru pieredzei svešuma gaitās mūsu otoņi bēgulības gadi vēl nav pietiekami. Pie tam var gadīties, e mēs to pilnīgi neiegūsim nekad. Mēs būsim — vai nu pār- aukuši mājās, vai arī izkusuši tautību jūrā. Abos virzienos rādām visai dedzīgas pazīmes.

Mēs taisījāmies braukt mājās 1945. gadā, kad Ruzvelts ar talinu vēl nebija izdzēruši uzvaras glāzes pie Elbas, un mēs aucām arī tagad. Cik māju un automobiļu nav nopirkts, de- aucām arī tagad. Cik māju un automobiļu nav nopirkts, de- ārējot: pārdos — un būs ceļa nauda! Protams, par šādiem ārējot: pārdos — un būs ceļa nauda! Protams, par šādiem irdiem nav kō kauvnēties. Tikai ar dzimtenes mīlestību ir lā- irdiem nav kō kauvnēties. Tikai ar dzimtenes mīlestību ir lā- d kā ar Dievu — kas tam īsti lic, pārāk viņu nedaudzina. Un d nāks istā atgriešanās diena, varbūt, klusākie šodien būs tie rākie tad.

Tā var iznākt, ka šie pēdējie nedabūs bēgulības kausu iz- ert līdz dibenam, jo pašas rūgtākās mieles liktenis viņiem aiz- upis. Viņi nomirs savā zemē.

Tāpat — vismaz pagaidām — svešniecības nastu pilnībā ne- baudīs tie no mums, kas nenovaidīs likteņa žēlastības dūrienus ūsu nacionālai dzīvībai.

Tautas pasakās mulķītis var iegūt naudu un varu tīri per ieku — tik, pamirkšķinot melnajam, laipnajam kungam ma- piekrišanas zīmi. Kā zināms, mulķītis tomēr bija mulķītis. iņš ievēroja kungam zirga kāju, un tā pats parasti izputināja sas spožās izredzes. Ar milzīgiem cīņām un kāpt stikla kalnā jadzēja viņam pašam.

Tagad liekas, trimdinieki būdami, mēs gribētu no savām tau- s gara mantām ko mācīties. Un, proti: bēgļu gailās gals pie- āk šķietami vieglāk, kļūstot no bēgļa par jaunieceļotāju! Va- dzīgs tikai mazs sīkums — pagātnei jākļūst par dārgu nelaiki n pašiem jāpievērsās šīsdienas labumiem.

Kā šī formula strādā, varam paraudzīties zemēs, kur tādi bumi iebraucējam pieejami. — Ik jauna ērtība saīsina mūsu īvo laiku par gadu tagadnei. Tā aug gumijriepota, vasarā dze- la un ziemā sildīta. Tā kāpj mūsu dzīves troņī spožu ērtības ašinu sargāta. Namnieka atslēgas tā iespiež mūsu rokās un at- m saimniecei pēdējo celiņu uz klēti. Viss, kas mutē bāžams ai mugurā velkams, piebrauc pie durvīm pats, ja vien savu na- u skanīgajās istabās satas vēlmes iesakām tālrunī.

Bet tas vēl nav viss. Mēs varam strādāt vēl vairāk un pelt vairāk un vairāk, kamēr vien spēki atļauj. Tik gaya laču ir bo mantu rinda! Tik māz vēl sasniegts dzīves iekārtošanā!

Paldies Dievam, tā raugoties, mums nav pat jāmelo, ja sā- īmi, ka nav laika lasīt latviešu avīzi, sūtīt bērnus latviešu skolā piedalīties latviešu dzīvē. Mēs kļūstam paklausīgi šai tagadnei, ts visu to trimdiniekam dod, prasot prelī gluži niecīgu lietu: ne- rēt mūsu pagātnī par mūsu nākotni.

Negribēdami būt kā mulķītis pasakā, mēs šo zirga kāju vien- īrši neredzam. Mēs it kā gribētu ticēt, ka pagātne nebūs mūsu likušā mūža zīmogs, ka sveša tagadne bez pagātnes tomēr var ot nākotni.

Tikai gadiem ritot, katrs savā īpatā pašpārbaudes stundā ēs pievienosimies jau dāudzu miljonu atklāsmei, ka tā ir biju- bērnu un nelaimīgo ticība. Kā tā devusi to pašu, gan sim- em gadus veco asimilāciju, — šoreiz latviešu veidā.

Bet immigrācijas pieredze nepavairosies arī šeit. Asimilā- ja īstenībā nozīmē no šīs pieredzēs bēgt.

Kas tad īsti to iegūs? Kas mantos izdzītības gudrību un ne- ievilsies pie Ēģiptes galas podiem.

Laikam tie būs sev uzticīgie. Kā tas vecais krievs, ko Va- ntīns Pelēcis saticis Vācijā un kas vēl pēc 30 gadiem nav kļū- is ne francūzis, ne vācietis. Viņš gaidā.

Pasaule kustas.

Arī mēs gaidām. Un ļoti var būt, ka tā būs mūsu gudrība..

DAUGAVAS VANAGI

DV KANADAS VALDES APRŪPES NOZARĒ ZIŅO:

Organizācijas, draudzes un atsevišķie ziedojumu vācēji, kas vēl av atsūtījuši norēķinus par sa- āktiem ziedojumiem Invalidu Nā- nam Vācijā, lūgti tos piesūtīt vē- ākais līdz š. g. 15. sept.

Organizācijas, draudzes un at- eviški ziedotāji, kas savus ziedo- umus Invalidu Namam vēl nebū- u nosūtījuši, lūgti tos iemaksāt DV Kanadas valdes kasierim — dr. A. Putniņš, 280 Wright Ave, Toronto, Ont., līdz š. g. 15. okt.

Piezīme: DV kanadas valde kār- to Spermarku pārsūtīšanu uz Vācijā iegūstamo īpašuma rēķi- na, kas ir daudz izdevīgāk, nekā pārvest naudu tiešī.

SAŅEMTI ZIEDOJUMI

DV Toronto nodaļā iemaksāti šādi ziedojumi:

Invalidu Namam Vācijā:

Sidraba Āvas Brālība $10.—; P. Paulītis Hamiltonā $5.—; B. Jēkabsons $3.—; DV grāmatnīca $5.—; O. Jansons $1.25; J. Komlis $5.—; nezināms $5.—; nezināms $5.—; Bergholcs $3.—; A. Antmanis $3.—; A. Treiguts $5.—; Z. Zentiņš $5.—.

Grūtdieņiem:

DV grāmatnīca $5.—; nezināms $5.—; nezināms $5.—.

Kara invalidiem:

J. Korulis $10.—.

Zedotājiem sirsnīgs latviešu paldies!

DV Toronto nod. valde

Jaunliešu sasniegumi Saulaines nometņu sacensībās

vieglatlētikā un peldēšanā:

20 novietņu sacensībās, kur bēr- ni bija iedaliti 4 vecuma grupās (I — līdz 7 g., II — 8,9,10 g., III — 11,12,13 g., IV — 14 g. un vec.) lielāko punktu kopsummu sā- snieguši:

Meitenes: Igr. — 1.Astrīde Bērze — 88,5; 2.Māra Avots — 77; 3.Māra Grīnbergs — 75; II gr. — 1.Velta Evaldtovičs — 165,5; 2.Zoja Rudusāns — 152; 3.Krista Sosts — 146; III gr. — 1.Margita Kačerovskis — 176,5; 2.Vija Kačerovskis — 175; 3.Anita Egle — 161,5; IV gr. — 1.Līga Skuja — 37; 2. un 3.v. Editē Grīķis un Bāiba Rudzītis — 33 p.

Zēni: I gr. — 1.Jānis Lūsis — 65; 2.Andris Krūmiņš — 47,5; 3.Ivars Teteris — 46; II gr. — 1.Juris Zvanītājs — 217; 2.Viktors Vilsons — 202,5; 3.Mārcis Ešmits — 162; III gr. — 1.Vāris Upeslācis — 228,5; 2.Kārlis Jirgens — 219; 3.Jānis Klincāns — 199; IV gr. — 1.Kaspars Tūters — 76,5; 2Pēteris Jaunzems — 71; 3. un 4.v. Olģerts Pukītis un Andrējs Stabiņš — abi 69 p.

Labākie punktu kopsavilkumā vieglatlētikā:

Meitenes: 7,8 g.gr. — 1.Dzintra Gruzītis — 6 p; 2.Baiba Kundrāts — 5 p.; 9,10 g.gr. — 1. un 2. v. — Krista Soste un Zoja Rudusāns — abas 11,5; 3.Dace Broders — 8 p.; 11,12 g.gr. — 1. un 2.v. Vija Kačerovskis un Sniedze Smilga — abās 15,5p.; 3.Irene Rudusāns — 11 p; 13,14 g.gr. — 1.Valda Vilsons — 18; 2.Gaida Statkuss — 12; 3.Editē Grīķis — 10 p;

Zēni: — 6 g.gr. — 1.Ivārs Teteris — 6 p; 7,8 g.gr. — 1.Dzintars Statkuss — 14; 2.Mārcis Šmits — 12; 3.Jānis Lūsis — 9; 9, 10 g. gr. — 1.Viktors Vilsons — 18; 2. Juris Zvanītājs — 9; 3.Ģirts Ātrens un Valdis Jirgens — 7; 11, 12 g.gr. — 1.Juris Miezītis — 17; 2.Jānis Zentiņš —12,5; 3.Valdis Zaķis — 10; 13,14 g.gr. — 1.Valdis Priedītis — 20 p.;

Kopvērtējumā peldēšanā: 11, 12 g. meitenu grupā — 1.Anita Egle — 11,5; 2.Olga Pētersons — 9,5; 3.Vita Kristapsons — 9; 9, 10 g. zēnu gr. — 1.Andris Neimers — 11 p.; 11, 12 g.zēnu gr. — 1.Arnis Pāvelsons — 11; 2.Jānis Zentiņš — 9; 3.Voldemārs Zvanītājs — 9 p.

Rūpēsies, lai Eiropas augstskolu beigušie Kanadā varētu strādāt savās profesijās

INTERVIJA AR MĀCĪTĀJU ARNOLDU LŪSI

Labklājības koncels Toronto pagājušā nedēļā bija sasaucis apspriedi, kuras mērķis bija pārrunāt jautājumu par to, kas būtu darāms, lai no Eiropas Kanadā ieceļojušie speciālisti (ārsti, inženieri, farmaceiti u. t. t.) vieglāk varētu atrast darbu savās profesijās, tādā kārtā pakalpojot Kanadas saimniecībai un paši atbrīvojoties no dažādiem nepiemērotiem gadījuma darbiem.

Sanāksmē piedalījās Immigrācijas, Darba ministrijas, Universitātes, dažādo labklājības organizāciju un etnisko grupu pārstāvji. Par latviešu pārstāvi koncels bija aicinājis māc. Arnoldu Lūsi; pēdējais tika ievēlēts arī 4 vīru komisijā, kas, prof. Frīdmaņa vadībā, tuvākā nākotnē stāsies pie materiālu vākšanas par to, cik ieceļotājiem ar augstāko izglītību jau izdēvies atrast darbu savās profesijās, cik šādu iespēju vēl varētu izmantot un kas būtu jādara,lai šie speciālisti varētu strādāt savās profesijas darbā.

Par sanāksmes gaitu māc. A. Lūsis mūsu līdzstrādniekam izteicās:

„Visi apspriedes dalībnieki bija vienprātīgi jautājumā par to, ka līdzšinājais stāvoklis būtu revidējams un speciālistiem būtu jācenšas palīdzēt rast nodarbošanos arodā, kādam tie sāgatavoti. Šī mērķa sasniegšana, kā tas katram saprotams, tomēr saistīta ar lielām tehniskām grūtībām. Tādēļ pārāk optimistiskām cerībām nav vietas. Zināmi priekšdarbi tomēr jau ir veikti. Pie Toronto Universitātes nodibināta speciāla komisija, kuras uzdevums ir noskaidrot, par cik un ar kādiem priekšnoteikumiem Eiropas Universitāšu diplomi būtu pielīdzināmi šejienes augstāko mācības iestāšu diplomiem.

Šī komisija varēs nākt ar attiecīgiem ierosinājumiem pašreizējā stāvokļa varbūtējai uzlabošanai.

6. oktobrī pie Toronto Universitātes sāksies speciāli kursi tiem, kas savā profesijā vēlēsies apgūt tehnisko terminoloģiju angļu valodā. Dalības maksa $15.— par pusgadu.

Sanāksmes dalībnieki uzklausījās plašāku ukraiņu tehnisko darbinieku iesniegto memorandu, un nolēma, ka speciālai komisijai ar nacionālo organizāciju starpniecību jāizsūta attiecīgas veidlapas un jāiegūst plašāks pārskats par to, cik Kanadā ir ieceļotāju ar augstāko izglītību, kas pagaidām nav ieguvuši darbu savā profesijā, bet nākotnē vēlētos to iegūt.

Personīgi gribu lūgt mani no speciālās komisijas darba atbrīvot," nobeidz savu interviju māc. A. Lūsis, „jo domāju, ka manā vietā jāsūta kāda kompentākā persona šai jautājumā. Pagaidām neesmu atteicies tikai tādēļ, lai 4 vīru komisijā būtu arī latvietis, kam, manuprāt, var būt liela nozīme nākotnes darbā." *V.*

DARBS un BEZDARBS

Uzņēmēji, darba devēji un tautieši, kam zināms, kur vajadzīgi darbinieki, kā arī **darba meklētāji,** lūgti pieteikties avīzes kantorī, 123 Huron Str. Toronto, tālr.: WA 0792 katru dienu no pl. 9 līdz pl. 17, pirmdienās un trešdienās arī no pl. 19 līdz pl. 21.

PAZIŅOJUMS

Latvijas sūtniecība Londonā, 87, Eaton Pl., London, S. W. 1., aicina pieteikties personas, kas šiesīgas uz sekojošo mirušo Latvijas pilsoņu aizstāto mantu:

Jānis Kāpostiņš, dz. 1923. g. 7. dec., Lašu pag., m. 1952. g. 20. febr., Anglijā, un Valdemārs Dreijers, dz. 1920. g. 17. nov., Rīgā, m. 1952. g. 9. febr., Anglijā.

ALA'S ZIEDOJUMI INVALIDU NAMAM

ALA's centrālā valde savā 23. augusta sēdē nolēma ziedot Invalidu Nama iegādei 200 dolarus. Jau agrāk, 9. februāra sēdē ALA's centrālā valde ir piešķirusi šim pašam mērķim 200 dol., bet nevis 100 dol., kā kļūdaini minēts mūsu laikraksta 30. augusta numurā.

TLB BĒRNU RĪTS

7. sept. Toronto Latviešu Biedrība rīkoja Bērnu rītu, kurā bija ieradušies 30 bērnu un viņu vecāki. Rītu ievadīja biedrības pks J. Popelis un atklāja LNAK vicepriekšsēdē B. Senkeviča, kas bērniem nolasīja arī kādu no savām pasakām. Manguļa kundze bija rūpējusies par cienastu un omulību mazajo pulkam.

Toronto sarīkojumu kalendārs

Piektdien, 12. septembrī, pl. 7,45 Parkdale Collegiate zālē (Jameson Ave) baletmeistara O. Lēmaņa vienīgā viesizrāde un atvadīšanās no skatuves. Piedalās baleta solistes M. Tillaka, V. Keiša, E. Pīlupe un E. Engemane. Pie klavierēm E. Timermane.

Sestdien, 20. sept. pl. 7,30 vakarā Sv. Andreja b-cas 1. zālē LNAK Kult. dienu sākums. Rakstnieku vakars. Dr. phil. H. Tichovska ievadvārdi; autoru I. Grebzdes, V. Tomas, B. Senkevičas, I. Viksnas, I. Batraka u. c. piedalīšanās ar jaunākiem darbiem.

Grāmatu skates atklāšana sestdien, 20. sept., pl 7,30 vakarā, Sv. Andreja b. mazajā zālē:

Svētdien, 21. septembrī, pl. 2,00 DV namā, Hurona ielā 123 mākslas izstādes atklāšana.

Svētdien, 27. sept. pl. 7,30 vak. Sv. Andreja b-cas 1. zālē LNAK Kultūras dienu sār. Vokāls solistu koncerts, veltīts skaņražu jaundarbiem (V. Ozoliņa, V. Lindes, T. Ķeniņa, A. Jēruma un latviešu vecmeistaru dziesmām (J. Vītols, A. Kalniņš, Z. Melngailis, J. Žālīts, J. Mediņš). Piedalās brīvm. M. Plostniece, E. Sēdiņa un operdz. J. Niedra. Pie klav. komp. T. Ķeniņš.

MĒS TICAM MŪSU DAUGAVAS VANAGIEM un iesim viņiem palīgā celt Bērzaini varoņiem

Mīļās latviešu kritušo karavīru mātes, atraitnes un māsas, sasauksimies visā brīvajā pasaulē, un iesim palīgā lielajā, svētajā darbā!

Es zinu, ka daudzas no mums ir bezgala nogurušas, staigājot šīs svešas zemes takas ar smeldzošām sāpēm dvēselē, jo daudzas mātes ir ziedojušas savai tautai, savai baltajai Dieva zemītei pat 4 vai 5 dēlus un vīru.

Šodien mēs nevaram ne ziedu nolikt, ne pieglaust savas nogurušās galvas pie kritušo dēlu kapu kopiņām. Mēs nespējam arī palīdzēt tiem tūkstošiem mūsu nelaimīgajiem dēliem, kas ar noliektām galvām staigā moku ceļu zem Staļina pātagas. Bet mēs varam palīdzēt tiem mūsu dēliem, kas atdevuši veselību par savu tautu un mīt šeit vientuļi Vācijā bez mājām ar izpostītām dvēselēm.

Celsimies un iesim, pieklauvēsim pie ikviena latvieša durvīm — un, es ticu, reizē ar durvīm atvērsies arī katra latvieša sirds — mūsu roka nenoslīdēs tukša, jo latviešu tauta nav aizmirsusi savus varoņus.

„Daugavas Vanagu organizācija dos skaidru pārskatu, lai katrs redz, ka viņa ziedojums mūsu varoņiem ir nonācis pareizā vietā.

Mēs visā plašajā brīvajā pasaulē — ASV, Anglijā, Kanadā, Zviedrijā, Austrālijā un citur, lūdzam DV sadalīt visas latviešu apdzīvotās vietas pārskatāmos rajonos. Tāpat mēs mīļi lūdzam arī tos tautiešus, kas dzīvo tālāk no latviešu centriem, — iesūtiet arī Jūs savu nodomāto daļu DV organizācijai, mūsu nealimīgo dēlu namam.

Celsimies un iesim visi roku rokā lai celtu Bērzaini mūsu varoņiem.

Paulīne Paulītis,
karavīra sieva un māte.
74 West Ave, N., Hamilton, Canada, Ont.

PATEICĪBA

Aizbraucot no Rietumkanadas, sūtu sveicienus un sirsnīgu pateicību par ziediem, veltēm un viesmīlību — draugiem un latvēļiem ap „Imantu" Edmontonā, Sv. Pāvila draudzes dāmām un draugiem Kalgarijā, un sešiem meža vīriem Invermerē.

Velta Tomā

KANADĀ

UZAICINĀJUMS KANADAS LATVIEŠU EV. LUT. MĀCĪTĀJIEM UN DRAUDŽU PRIEKŠNIEKIEM

Šī gada 25. un 26. oktobrī ar Dieva palīgu Hamiltonā noturēsim pirmo kopējo mācītāju un draudžu priekšnieku (resp. pārstāvju) sanāksmi. Darba kārtībā būs visai svarīgi jautājumi — draudžu uzbūve un satversme, kopējās pārvaldes un tās satversmes apspriešana,attieksmes un sadarbība ar šejienes baznīcām draudžu saimnieciskā dzīvē, garīgās dzīves aktivizēšana u. t. t. Tuvāka darba kārtības iedalījums, tāpat attiecīgo referātu apzīmējumi, norādījumi par sanāksmes gaitu un eventuāliem dievkalpojumiem tiks izsūtīti septembra beigās. Sanāksmē, cerams, piedalīsies arī archibīskapa vietnieks prāv. J. Ķullītis un zvēr. adv. P. Eglītis no ASV. Pēdējais kā piedzīvojis jurists un Baznīcas Virsvaldes darbinieks referēs par satversmes jautājumiem. Šis iepriekšējais aicinājums domāts, lai draudzes un mācītāji attiecīgi iekārtotos ar dievkalpojumiem un amata darbiem.

Prāv. A. Skrodelis,
Latvijas ev. lut. B-cas un Archibīskapa pārstāvis Kanadā

TAUTIEŠU IEVĒRĪBAI

Svētdienas skola Sv. Jāņa draudzē atjaunos darbu pēc vasaras pārtraukuma svētdien, 14. septembrī, plkst. 3. Jāņa baznīcā Vecāki lūgti sūtīt bērnus Svētdienas skolā.

*

Savu līdzdalību mākslas izstādē no 21. līdz 28. sept., bez jau iepriekšējā numurā minētiem māksliniekiem, ir pieteikuši vēl tēlnieki J. Kopmanis un H. Mercs.

*

Toronto Latviešu B-bas dāmu komitejas RUDENS BALLE notiks 19. septembrī 22 College ielā.

Sludinājumi par šo sarīkojumu sekos laikraksta nākošos numuros.

MEDNIEKU UN MAKŠĶERNIEKU IEVĒRĪBAI

Mednieku un makšķernieku kopa 12. sept., plkst. 7. vak., 198 Osler ielā rīko filmu izrādi par Kanadas zvēriem, putniem un zivīm.

Interesenti lūgti ierasties precīzi. Lektors ir Žemju un Mežu ministrijas darbinieks un lekcijas sāks noteiktā laikā. Pēc lekcijas paredzēta apspriede par medību sezonas atklāšanu.

SABIEDRISKĀ DZĪVE VINIPEGĀ

Ik gadus Vinipegas latviešu mazajā saimē sabiedriskās dzīves aktivitāte sākas rudenī un beidzas ar Jāņu salidojumu kādā no veclatviešu saimniecībām. Karstajās jūlija un augusta nedēļu nogālēs lielākā daļa dodas uz parkiem, ceļojumos vai volejbola spēli daudzinātajā latviešu plūdmalē, kas ir ozoliem apaudzis klajums Asineboinas upes kreisajā krastā. Šī ir galvenā sanāksmju vieta īsajā prērijas vasarā, kas šogad ar savām vēsajām un lietainajām sestdienām un svētdienām izjaucā daža laba dabas cienītāja nodomus. Dažkārt šeit sabraukuši tuvu pie 100 no 250 pilsētā dzīvojošiem tautiešiem. Daža skaista svētdienas pēcpusdiena tā izvērtusies par īstu latviešu dienu.

Šeit ar paleti un audeklu manīts arī mākslinieks Bruno Žakens, kas, strādādams smagu fizisku darbu, pēdējā laikā visus savus brīvos mirkļus ziedojis iesāktō darbu pabeigšanai un jaunu uzsākšanai. Dažā labā latviešu mājā redzamas viņa gleznas,par kurām itin dzīvi interesējušies arī kanadieši.

*

Agram rudenim iestājoties, organizācijas jau laikus domājušas par aktīvas darbības atsākšanu. Tā draudze iecerējusi bazāru un drīzumā atsāks Svētdienas skolas darbu. Visas organizācijas kopā, sekojot LNAK aicinājumam, nolēmušas sarīkot Kultūras nedēļu. Jāsaka, ka par vienu Vinipegas latviešu saimē tiešām var priecāties — visas trīs Vinipegā pastāvošās organizācijas: DV, Latviešu Biedrība un draudze arvien gājušas roku rokā un nekādi lieki asumi līdz šim nav gadījušies.

*

Cēlam un skaistam mērķim — augt latviskumā, sevi audzina VLB Jaunatnes pulciņš, savās sanāksmēs iedzilinoties latviešu literātūrā, vēsturē un tradicijās. Sanāksmju labā izveidošanā sevišķi atzīmējams arī vecās paaudzes atbalsts, kā arī pašu jauniešu darba un pašuzupurēšanās griba.

Kamēr biedrības rūpējas par sarīkojumu bagātību, gandrīz 20 māju īpašniekiem, saltām un rudenīgām dienām iestājoties, atkal jāsāk domāt par melnā zelta krājumiem, un tikpat daudz auto īpašniekiem par to, kur bargajā ziemā pasargāt savus modernos satiksmēs kumeļus no skarbā laika zoba.

Dažs, baidīdamies no sešu mēnešu garās ziemas, aizcēlo, kamēr liela daļa vēl arvien nodomājusi spītēt nežēlīgajiem prērijās vējiem un straujiem mainīgiem laika apstākļiem.

NO MALAS SKATOTIES

ORGANIZĀCIJAS UN LNAK

Ka šejienes organizācijas attiecības ar LNAK tiešam kaut kur kaut kas palicis nenokārtots, pamanīs ikviens objektīvs vērotājs.

Vispirms — pēc samērā dziņām par LNAK turpmāko uzbūvi mūsu avīzē attiecīgā LNAK padomes sēdē, kā zināms, piedalījušies tikai divi organizāciju pārstāvji. Ja arī atzīstam, ka varbūt šīm sēdēm izvēlētajā dienā, sakarā ar 14. jūnija pieminas sarīkojumiem, dažam labam vietējās organizācijās darbiniekam nebija iespējams Toronto ierasties, taču — vai organizāciju delegātu skaits padomes sēdē — 2! — prēt mūsu šejienes organizāciju skaitu, nav tomēr par mazu? Tagad turpretim — tikai, nedaudzas nedēļas pēc attiecīgiem lēmumiem, — jau dzirdam par organizāciju neapmierinātību. Un viss tā vien liecina, ka iebildumi nāk no organizācijām, kuru pārstāvji attiecīgā sēdē nav piedalījušies. Ja jau organizāciju tiesību princips tā jāizcel, kāpēc tad iespēja attiecīgās tiesībās izmantot ir palaista garām? Bet vai tad tiešām mūsu centrālās organizācijas veidošana un nostabilizēšana iespējama no tiesību gala, — vai lāpkus kopējos panākumus mēs nenodrošinātu, ja dotu iespēju mūsu tiesībām izaugt no mūsu līdzdalības kopēja pienākumu pavelkšanā? Bez tam — vai tiešām LNAK jau būtu kādus pienākumus organizācijām formāli uzlikusi, jo aicinājumu piedalīties vienā vai otrā pasākumā taču nevar uzskatīt par uzkundzēšanos un tiesību piesavināšanos. Ja nu neviena organizācija negrib no LNAK norobežoties jau principā un visas atzīst centrālās organizācijas vajadzību — vai tad, sekojot mūsu trimads pagasta vadības aicinājumam, nav radusies izdevība šo atziņu, šo principu arī īstenot! Vai mūsu dzimtenes pagastos organizācijām jebkad bijušas kādas tiesības pagasta valdē, bet vai tāpēc trūka sadarbības starp to un dažādajiem sabiedriskajiem pasākumiem? Un ja kāds negrib pieņemt šo salīdzinājumu, lai paskatās piem. pašreizējā Vācijas Beļģijas vai Anglijas latviešu centrālo organizāciju darbā, un tam nāksies atzīt, ka lokālo organizāciju formālu līdzdalības tiesību trūkumā rakstītā veidā tur nepavisam nav šķērslis organizāciju ciešai un auglīgai sadarbībai ar savas zemes centrālo latviešu organizāciju. Ja te jādzird ieskats, ka bez organizāciju tiesību iepriekšējas „nokorborēšanas" vienības mērķi — vienotāju organizāciju — nekad nesasniegsim (pat tik kategoriskā formā!), tad organizāciju attiecības (jebšu pareizāk būtu — organizāciju darbinieku attiecības?) patiešām neizkārtots palicis kaut kas ļoti liels.

Liela atbildība pašreiz piekrīt arī LNAK. LNAK vadība no savas puses ar plašu vēlēšanu komisijas izraudzīšanu noteiktu soli ciešas sadarbības izveidošanā jau ir spērusi. Bet tik tiešām, ja šo vēlēšanu gadījumu LNAK neizmantos ciešāku sakaru uzņemšanai un izveidošanai ar lokālām organizācijām arī ārpus Toronto robežām, arī tā nebūs pilnībā pārstāvējusi savus uzdevumus, bet gan zaudējusi lielas izdevības nākotnes darbam. —

Al. S.

IGAUŅU CHRONIKA

Amerikas igauņu nacionālas padomes priekšsēdis prof. Vasars šinīs dienās ieradīsies no Nujorkas Tofonto, lai pārrunātu ar Kanadas igauņu centrālo organizāciju jautājumus par igauņu vispasaules organizācijas un eksilvaldības veidošanu.

LASĪTĀJU VĒSTULES

SAVĀDS KONGRESS

Vācijā, Disseldorfā, š. g. 18.-20. jūlijā ir notu̇rēts „Brīvo tautu kongress".

Uz kongresu esot aicināti: E. Ruzvelte no ASV, H. Spāks no Beļģijas, E. Beveridžs no Anglijas, Šolbo no Itālijas, Ortega no Spānijas un daudzi citi pārstāvji no tautām, kas atrodās ābas pusēs dzelzs aizkaram — Baltijas, Skandināvijas, Balkāniem, Polijas u. c. Plaši iecerētā kongresā no aicinātiem ieradušies tikai 10 proc. No baltiešiem esot bijuši latvieši un lietuvieši, bet igauņi aicinājumu noraidījuši.

Kongresa rīkotāji bijuši krievu, t. s. solidāristu grupa un kāds vācu saimniecisko aprindu nogrupējums. Pēc citas versijas, tas noticis amerikāņu protektorātā. Kongresa rīkotājiem ir bijuši plaši naudas līdzekļi, jo aicinātiem delegātiem, resp. individuāli izraudzītām personām samaksāti ceļa izdevumi pat no Amerikas un piedāvāti arī honorāri par referātiem.

Jau kongresa sākumā noskaidrojies, ka iniciātoru mērķis ir pēc boļševisma gāšanas nostiprināt lielo nedalāmo Krieviju. Kā zināms, daļa vācu sbiedrības valda uzskats, ka nākošai atbrīvotai un apvienotai Vāciai jāsadarbojas ar Krieviju.Ko tāda sadarbība nozīmētu pārējām Austrumeiropas tautām, to mēs labi atceramies no nesenās pagātnes.

Krievu solidāristu grupa ir dibināta Hitlera laikā un aktīvi sadarbojās ar vāciešiem 2. Pasaules karā. Paši krievi tai pierakstā nacismu un antisemitismu.

Kad kongresa gaitā noskaidrojusies tā politiskā seja, nekrievu tautu pārstāvji, ar dažiem izņemumiem, no tā izstājušies. Kā jau sacīts, no vāciešiem esot piedalījies tikai kāds nogrupējums, bet aicinātie valdības locekli nav esot ieradušies. Latvieši un lietuvieši tomēr kongresā palikuši. Tik tālu vācu, ukraiņu un polu prese. Interesanti būtu zināt, kādi latvieši un ar kādām pilnvarām piedalījušies kongresā un kāda ir viņu atziņa šīni lietā?

J. Salinš

BALETMEISTARA

OSVALDA LEMAŅA

VIENĪGĀ VIESIZRĀDE KANADĀ

UN ATVADU VAKARS

NO AKTĪVĀS DEJOTĀJU SAIMES 12. SEPTEMBRĪ TORONTŌ

PARKDALE COLLEGIATE, JAMESON IELĀ. SĀKUMS PLKST. 19.45

Piedalās: OSVALDS LEMAŅIS, MIRDZA TILLAKA (Detroita), VERA KEIŠS (Toronto), ERNA PĪLUPE (Otava), EVELYNA ENGEMAN (US)

Pianiste EDITE TIMERMANE

Biļetes sākot ar 4. septembri: DV namā, V. Ziediņa grāmatnīcā, puķu veikalā Lotus

(417) **DV Toronto nodaļa**

VAI BALTIJAS VALSTU APVIENOŠANA BŪTU NEPIECIEŠAMA?

Kopš Otrā Pasaules kara baltiešu vārds ir kļuvis stipri populārs. To vienmēr piemin pirmajā vietā, ja ir runa par Padomju agresijas upuriem. Pie tam ne katrs zinās, ka baltiešu vārds ir kopējais apzīmējums latviešiem, lietuviešiem un igauņiem. Baltijas tautu jēdziens ir iesakņojies kā nedalāmas vienības apzīmējums. Tā iznāk, ka pasaule mūs ir apvienojusi, iekāms mēs paši to esam paspējuši izdarīt.

Domājot par Baltijas valstu nākotni, pēc atbrīvošanas no krievu jūga, vispārējā pārliecība ir tāda, ka Baltijas valstis būs apvienotas, jo pati dzīve un notikumi pasaulē ne tikai pamudina, bet spiež to darīt. Līdz šim vēl nav pārrunāts, kāda būs šīs apvienošanās forma, tomēr neviens nebija apšaubījis tās vajadzību. Ka mūsu starpā ir arī Baltijas apvienības pretinieki, redzams no J. Strēļa raksta „Latvija Amerikā" 27. augusta numurā.

Baltijas valstu savienības jautājums ir cilāts jau kopš Baltijas valstu dzimšanas. Mūsu tālredzīgākie valstsvīri ir iestājušies par to. Ja savienība tomēr palika nereālizēta, tad tas izskaidrojams ar to, ka mūsu tautas vēl nebija politiski nobriedušas savienībai. Neatkarības iegūšana bija pārāk krass lūzums mūsu vēsturē. Mūsu tautām, kas nebija pieradušas pie valstiskas dzīves veidošanas, bija jāizslimo dažas bērnu slimības un bieži vien sīkās lietas aizēnoja lielus mērķus. Tā trīs mazās Baltijas tautas palika viena otrai „ārzemnieki" un katra norobežojās ar muitas barjēriem, cenšoties izveidot katra savu autonomiju.

Pēc Otrā Pasaules kara stāvoklis Eiropā krasi mainījies tanī virzienā, ka tagad ne tikai mazās valstis, bet arī lielās atzīst, ka Eiropa var notūrēt savas pozicijas tikai kā politiska un saimnieciska vienība. Pirmie soļi šīmī virzienā jau ir sperti. Lai minam Eiropas padomi Strasburgā, Eiropas armijas organizēšanu, smagās rūpniecības apvienošanu (Šumana plāns). Nav šaubu, ka pēc Austrumeiropas atbrīvošanas no komūnisma šīs valstis būs vienotās Eiropas locekļi, jo pretējā gadījumā saimnieciskā chaoss būs nenovēršams. Eiropas valstīm būs jāupurē daļa no savas suverēnitātes un tās to darīs labprātīgi. Mūsu laikos sekmīgi pastāvēt un uzplaukt var tikai lielas saimnieciskas vienības ar plašiem tirgiem un masu produkciju.

Uz to ir jāgatavojas arī Baltijas tautām. Šodien mēs vēl nezinām, cik plaša un cik cieša būs šī Eiropas apvienība, jo tik svarīga pasākuma reālizēšana nenorisināsies bez grūtībām. Ļoti iespējams, ka vispirms radīsies vairākas reģionālas valstu apvienības, no kurām vēlāk izveidosies Eiropas ūnija. Mūsu uzdevums nu būs izveidot savu Baltijas valstu ūniju, lai izvairītos no tā, ka mūs varētu ietilpināt pret mūsu gribu kādā mums nevēlamā apvienībā. Arī tad, ja mums nāksies iestāties vispārējā Eiropas ūnijā, tas jādara ne katrai Baltijas valstij atsevišķi, bet kā vienotai kopībai.

Bez visām tām priekšrocībām, ko var dot Eiropas ūnija, tā izraisa arī zināmas bažas, ka lielās tautas ar savu spēcīgo saimniecību un augsto kultūru varētu apēnot mazās tautas. Tāpēc Baltijas valstu ūnija mums ir tik svarīga, vai nu tā ietilpst Eiropas ūnijā, vai arī mēs eksistējam kā pastāvīga ūnija. Tā mums dotu lielas priekšrocības izveidot savu saimniecību un celt dzīves standartu. Tas nāktu par svētību arī mūsu kultūras attīstībai. Nav jāaizmirst, ka arī kultūras dzīvē šaurās robežas ir šķērslis. Savas neatkarības laikā kultūras vērtību apmaiņa Baltijas valstu starpā bija ļoti ierobežota. Rodas pavisam jaunas perspektīvas, ja mūsu mūziķi, mākslinieki un rakstnieki tiktu uzklausīti un atrastu noņēmējus saviem darbiem ne tikai vienā valstī, bet trīs reizes lielākā territorijā. Apvienojot savus spēkus, mums ir izredzes izturēt konkurenci saimniecības un kultūras laukā.

Mums būs daudz lielāks svars starptautiskās attiecībās, ja mēs uzstāsimies kā viena valstiska organizācija ar 5—6 miljoniem iedzīvotāju, nekā runājot atsevišķi. Bez šaubām, pācelsies viena otra bažīga balss — vai mums vajadzētu saistīt savu likteni ar Lietuvas robežu jautājumiem. Uz to jāatbild, ka tur nav nekādu sevišķu briesmu. Klaipēdas piederību pie Lietuvas neviens neapstrīd un nav sagaidāms, ka Polija uzturēs savas prasības pēc Viļņas, jo, pēc visa sprieot, nākošās Polijas robežas vairs nebūs tādas, kādas tās bija 1939. g. Tomēr mums jābūt skaidrībā jau tagad, ka gadījumā, ja rastos domstarpības kādas vienas Baltijas valsts robežu jautājumā, tad visām Baltijas valstīm kopīgi jāaizstāv vienas savas locekles taisnīgās prasības bez kādas rezervēšanās. Ir nevietā iebildumi, ka tas nāktu par labu tikai Lietuvai. Tas var būt arī otrādi. Krievi pēc Baltijas valstu okupācijas ir atdalījuši no Latvijas un Igaunijas territorijas daļu, pamatojot šo rīcību ar to, ka šīs territorijas iedzīvotāju vairākums ir krievi. Arī baltkrievi pretendē uz zināmu territoriju Latvijas austrumos. Tāpēc mēs nevaram zināt, kurai no Baltijas valstīm var pirmai iznākt konfilkti robežu dēļ. Tomēr viens ir skaidrs, ka ar apvienotām Baltijas valstīm katrs kaimiņš rēķināsies daudz nopietnāk kā ar kādu no tām atsevišķi.

Triju Baltijas tautu apvienībai ir labākie priekšnoteikumi — tām ir bijis vienāds liktenis (vismaz pēdējos gadu simtenos) tās ir apmēram viena lieluma un atrodas apmēram uz vienādas attīstības pakāpes. Tas izslēdz bažas, ka viena no šīm tautām varētu uzkundzēties un nomākt pārējās.

Par šiem jautājumiem mums jāsāk domāt jau tagad un jāaudzina mūsu tautas draudzības un sapratšanās garā. Jo svarīga loma šīs tautu kopības izveidošanā piekrīt latviešiem, mūsu centrālā stāvokļa dēļ. Ar lietuviešiem mūs saista asinsradniecība, bet 700 gadus ilgā kopējā vēsture ir tuvinājusi mūs igauņiem. Kā ķēdes vidējam locekļim mums pieder galvenā iniciatīva. To prasa mūsu tautas intereses.

A. Zvēriņš

Red. piezīme: A. Zvēriņa rakstu par Baltijas valstu varbūtēju apvienošanu ievietojam pārrunai. Būtu vēlams, ka šajā nākotnes jautājumā savas domas izteiktu arī mūsu autoritātes un plašāku aprindu sabiedriskie darbinieki.

Pašnāvības bēgļu starpā

Garīgās veselības pasaules federācijas konferencē Briselē amerikāņu delegāte Bartone ierosināja, ka bēgļiem un pārvietotajām personām, kas iecelojuši jaunajās apmešanās vietās, jāpiešķir lielāka vērība, lai viņiem palīdzētu pārvarēt garīgo sasprindzinājumu smago pārdzīvojumu dēļ, kas saistīti ar dzimtenes atstāšanu, dzīvi nometnēs un izceļošanu. Bartone ir ilgāku laiku darbojusies bēgļu palīdzības iestādēs.

Anglijas delegāti ziņoja, ka nervu sabrukumu un pašnāvību gadījumi starp bēgļiem atgadās 3—4 reizes vairāk kā starp pastāvīgiem iedzīvotājiem. Līdzīgus ziņojumus sniedza arī citu zemju delegāti Federācijas nolēma uzsākt pētījumus, kā šiem cilvēkiem varētu palīdzēt atgriezties normālā dzīvē.

Septiņi gadi aiz dzelzs aizkara

Mūsu līdzstrādnieka intervija ar latviešu bēgli no Meklenburgas

Šinīs dienās no Vācijas austrumzonas Montreālā ieradās ar 7 bērniem kāda latviešu ģimene, kura septiņus gadus bija nodzīvojusi krievu okupētajā Vācijas joslā Meklenburgas apkārtnē.

Tas ir baigs un drāmatisku piedzīvojumu pilns stāsts, ko pastāsta ģimenes galva, vēl spēcīgs un pārdzīvojumu nesalauzts vīrs, pār tik garu gadu ilgo dzīvi aiz dzelzs aizkara.

„Krievu granātas krita jau manas mājas robežās, kad 1944. g. novembrī atstāju savas mājas Kursīšu pagastā un līdz ar ģimeni, sievas tēvu un tā māsu nonācu Liepājā. Šeit likvidēju lopus un pārējo līdzi neņemamo iedzīvi un ar kuģi aizbraucu Vācijā. Likteņi bija lēmis, ka paliku Meklenburgā kādā muižā, kur, salīdzinot ar dzīvi toreiz pilsētā, pat iesi nebija slikti. Tā tas puslīdz mierīgi turpinājās līdz krievu ienākšanai. Vēlāk daudzi man jautāja, kāpēc es esot palicis tur. Vai tad neesot bijis nekādas iespējas, krievu armijai tuvojoties, pārcelties kaut kur uz rietumiem. Domāt jau toreiz par to domāju daudz, bet krievu pēkšņā parādīšanās un visas satiksmes katastrofālais sabrukums man ar lielo ģimeni liedza katru iespēju pārcelties tālāk uz rietumiem. Tā nu man bija jāpaliek uz vietas un jāraugās draudošajiem notikumiem acīs.

IZPALĪDZĒJA VĀCU CIEMA VECĀKAIS

Ierodoties pirmajām krievu armijas daļām, stāvoklis vēl nebija tik traģisks. Galvenais — vajadzēja pamanīties nost no ceļa, jo karaspēkam jau nebija laika pētīt un skaidrot, kādi cilvēki šeit dzīvo. Stāvoklis krasi mainījās, kad apstākļi nomierinājās un sāka nodibināties vācu pārvaldes ar krieviem priekšgalā. To uzdevums vispirms bija lasīt kopā visus ārzemniekus, sevišķi tos, kas nāca no krievu okupētajām zemēm, lai tos repatriētu. Ko tagad darīt? Vienīgā iespēja bija uzdoties par vācieti. Šinī svarīgajā jautājumā vispalīdzīgāko roku man sniedza vācu ciema vecākais, izdodot rakstu, ka esmu t. s. „tautas vācietis". Tas patiesi līdzēja. Bet nu bija jāuzmanās katru brīdi un katrā vietā ,lai pārējie vācieši par to arī būtu pārliecināti un nebūtu jābaidās no nodošanas. Tādēļ arī mūsu sarunu valoda ģimenē kļuva vācu, un tas arī ir izskaidrojums tam apstāklim, ka mani mazākie bērni neprot vairs latviski. Gan jau viņi vēlāk latviski atkal iemācīsies, bet galvenais, ka tie palikuši dzīvi un veseli. Tā tas turpinājās veselu gadu, līdz krievi atkal bija kļuvuši uzmācīgāki.

IERADĀS ČEKISTS AR REPATRIĀCIJAS PAVĒLI

Kādu dienu pie manis ieradās krievu repatriācijas komisijas loceklis ar pavēli, ka stundas laikā jābūt gatavam braukšanai uz dzimteni. Laikam kāds no vietējiem tomēr krieviem pastāstījis taisnību. Es uzrādīju krievam savu ciema vecākā izdoto papīru un teicu, ka nekur nebraukšu, jo esmu vācietis. Krievs to apskatīja un palika domīgs. Bet tad jābraucot esot manai sievai, jo viņas vārds apliecībā nebija minēts. Nu stāvoklis kļuva ļoti nopietns. Līdzēt varēja tikai ātra un asa uzstāšanās, kas dažbrīd patiesi šādās situācijās izrādās pareizākā. Es pateicu, ka sieva paliks tur, kur es, un, ja grib un var, lai tad sūta mūs visus projām. Tādai lietai laikam krievam nebija pilnvaru, un viņš aizgāja. Domājām, ka ar to nu būs pagaidām briesmas novērstas, bet tad krievi vērsās pret manu sievas tēvu un tā māsu. Viņam bija cits uzvārds un, kas pats launākais, viņš neprata ne vārda vāciski. Lai cik sāpīgi tas arī bija, bet abus vecos laudis vairs neizdevās glābt. Tos tad aizveda projām...

Pēc apmēram gada saņēmu no sievastēva vēstuli, ka viņš ir ieradies Latvijā un arī apmeklējis mūsu mājas Kursīšu pagastā. Tur viss esot nopostīts, lauki ātmatās un plašā apkārtnē neredzot nevienas dzīvas dvēseles. Tā tas neesot tikai tur, bet visā Kurzemes joslā, kur kādreiz bijusi fronte. Tā arī ir pēdējā ziņa, ko no viņa saņēmu.

UZMĀCĀS BADS

Ja nu tagad par savu palikšanu Vācijā varēju būt kādu laiku mierīgs, tad tomēr uzmācās kāds cits baigs rēgs, un tas bija bads. Mēnešiem ilgi mūsu galvenā pārtika bija tikai kartupeļi un saknes. Uz pārtikas kartiņām jau bija rakstītas daudz labas lietas, tikai saņemt tās nekur nevarēja. No zemniekiem neko nevarēju nopirkt šausmīgi augsto cenu dēļ. Vistraģiskākais visos šinīs gados bija vēl tas, ka nāca klāt sievas smagā slimība. Ko gan es būtu iesācis ar lielo bērnu pulku, ja sieva nomirtu? Bet Dievs man arī šinī lietā palīdzēja. Pēc vairāku mēn. slimošanas, kad ārsts pateica, ka cerību vairs neesot, man palīdzēja kāds homeopats. Ar viņa doto zāļu palīdzību sieva pamazām atveseļojās. Tagad vinai vajadzēja spēcīgas barības, bet kur to ņemt? Šinī laikā dabūju darbu kā kuļammašīnas vadītājs, un tā slepus zogot pie kulšanas dažas graudu saujas, varēju ģimenei mazliet palīdzēt. Arī pēc pārtikas, resp. apgādes kartiņu sistēmas atcelšanas, apgādes stāvoklis neuzlabojās. Lai gan veikalos preču bija diezgan daudz, tomēr augto cenu dēļ nevienam strādniekam tās nebija iespējams nopirkt."

„Bet kā jums izdevās tikt no turienes ārā un vēl dabūt vīzu uz Kanadu?" iejautājos, daudz cietušajam vīram, kad tas bija beidzis stāstu par savu dzīvi šais septiņos gados.

PALĪDZĒJA PASAIZLIEDZĪGĀ TAUTIETE JAKŠEVICA-KONDRĀTA

„Tas viss paškirās ātrāk un arī vieglāk, nekā biju domājis. Kā jau mums tas vēl labi zināms, neviens no turienes nevar izceļot legāli. Nevaru visu stāstīt un to nevar arī publicēt, bet varu piezīmēt, ka pastāv dažādas organizācijas un atsevišķi cilvēki, kas uztur sakarus ar rietumiem un visādi cenšas Staļina „saulītē" ieslēgtiem cilvēkiem palīdzēt. Pa šiem ceļiem arī uzsāku sarakstīšanos ar kādu latvieti, ko jau pazinu Latvijā. Šī ļoti izpalīdzīgā tautiete Jakševica — Kondrāta kundze no Montreālas ne tikai man palīdzēja ar pārtikas sainīšiem bada laikos (pa aplinkus ceļiem), — viņa sagādāja atļauju ieceļošanai Kanadā un samaksāja visai manai ģimenei ceļa naudu apm. $1.500.—. Kad iebraucu Montreālā, viņa bija man norīrējusi arī pagaidu apmešanās vietu. Nezinu, vai vārdos, māz, var izteikt to pateicību, ko es un mana ģimene izjūtām savās sirdīs pret šo pašaizliedzīgo tautieti.

BEIDZOT BIJĀM DROŠĪBĀ

Kad jau bija mazas cerības, ka atļauju iebraukšanai Kanadā varēsim dabūt, nelegāli nokļuvu Berlīnes rietumu zonā, lai informētos par ceļa naudu IRO iestādēs. Tur es tiku strupi noraidīts, un tā cerība bija jāatmet. Šogad, īsi pirms Vasarsvētkiem saņēmu no zināmām personām paziņojumu, ka viss kārtībā un man tikai atliek ar visu ģimeni nokļūt Berlīnes rietumos. Tagad nu bija jārīkojas ļoti uzmanīgi, jo, vietējiem kaut ko nojaušot un darot to zināmu iestādēm, mans ceļš vairs nebūtu uz Kanadu, bet uz Sibīriju. No darba vietas izlūdzos atvaļinājumu uz pāris dienām un visiem kaimiņiem stāstīju, ka ar visu ģimeni braucam ziemas. Lai lieta liktos vēl ticamāka, redzamā vietā virs saiņiem novietoju savu trompeti. Visi reizē nebraucām, un norunājām satikties Berlīnē pie pazīstamiem. Sieva brauca tikai otrā dienā. Dzīvokļa atslēgas nodevām pie kaimiņiem un to uzraudzībā atstājām arī trušus un vistas. Par laimi nevienam nekādas aizdomas nebija un mūsu ceļu uz Berlīni neviens netraucēja. Iekļūt Berlīnes rietumu zonā ir daudz vieglāk, vismaz toreiz, nekā to var iedomāties tie, kas apstākļus nepazīst. Atliek iesēsties apakšzemes vilcienā, kas iet uz Rietumiem, un ja nu negadās kontrole, kas nav pastāvīga, pēc dažām minūtēm jau esi drošībā. Tā laimīgi izdevās arī mums, un beidzot visi atradāmies drošībā.

Ko nozīmē pēc septiņiem gadiem elpot atkal brīvu gaisu, varēs saprast tikai tie, kas paši ik dienas un naktis būs drebējuši par savu drošību un dzīvību. Tagad mums vairs nebija jābīstas,

(Nobeigums 8. lpp.).

CEĻA VĀRDI

Pasmaidi par savām bēdām un viņu sūruma vairs nav. Pasmaidi par savu ienaidnieku, un viņa dzēluma vairs nav. Pasmaidi par sevi, un tava launuma vairs nav.

Bet ja tu spēj pasmaidīt par pasauli, tad viņa smaidis tev preti. Rainis

TRIMDAS

SAULAINĀS UN ĒNAS PUSES

TIK DAUDZ, CIK KAKIS UZ ASTES VAR AIZNEST

Pretkomūnisma informācija ir pašreiz mūsu āsākais ierocis cīņā par Latviju — tā saka visi.

Gan Amerikas Latviešu apvienības valdes sēdēs, gan arī citur dzirdamas balsis, ka Amerikā ir pavisam citādi jāstrādā informācijas laukā, nekā tas bija Vācijā, un tādēļ ne labprāt klausās uz informācijas darba piemēriem Vācijas trimdas posmā. Ja nu kādreiz Vācijas piemēru min, tad tādā nozīmē, kā nevajadzētu Amerikā darīt.

K. Kalniņš, kas Vācijā aktīvi strādāja informācijas laukā, Nujorkas laikrakstā Laiks rakstā „Minimālā un maksimālā programma" ar apakšvirsrakstu „Ko ASV iespējams veikt informācijas laukā", informācijas darbu sadala minimālā un maksimālā programmā. Minimālā ietilpst — centra aktīvi līdzstrādnieki visās ASV vaistīs, sevišķi jaunatne un studenti, kas no vietām signalizētu par Baltijas valstu diskriminācijām vietējās publikācijās, mācības iestādēs, atlasos u. c.; ikviens latvietis informētu kaimiņus un darba biedrus par komūnisma briesmām, dāvātu Latvijas vēstures grāmatas un citus informācijas izdevumus; iekārtojama informācijas materiālu krātuve; jāatrodas sarakstiem par mums labvēlīgi noskaņotām organizācijām, presi, personām; vedama antibolševistiskās, literatūras kartotēka un iekārtojams izgriezumu arhīvs; jāvāc informācija par latviešu pozitīviem sasniegumiem un aktivitāti; sekot publikācijām par Latviju; izstrādāt referātus; cieša kontakts ar citu apspiesto tautu informācijas centriem; demonstrāciju rīkošana; uzsaukumu izplatīšana, informācijas materiālu piegāde redakcijām, lasītāju vēstules redakcijām, pateicības vēstules mūsu draugiem; personīgo sakaru nodibināšana un izkopšana. Maksimālā programmā raksta autors ietilpina brošūru un grāmatu izdošanu.

LCK informācijas nozares un Ārējās informācijas fonda archīvā katrs var pārliecināties, ka taisni viss tas, ko tagad ierosina K. Kalniņš ASV, Vācijā ir ticis ierosināts, noorganizēts un darīts, un tādēļ jāatzīst par nepareizu tā tukša runāšana, ka Amerikā „mums jāstrādā pavisam citādi!

Latviešu informācijas centrs ASV nodibināts 1950. g. rudenī, bet ALA's informācijas birojs 1951. g. pavasarī. Abas šīs iestādes vada A. Bērziņš, kas vairākkārtīgi ir teicis, ka bez līdzekļiem neko lielu nevar izdarīt. K. Kalniņš minētā rakstā saka, ka līdzekli gan ietekmē informācijas minimālās vai maksimālās programmas izvēli un reālizēšanu, bet nekādā ziņā tiem nav piešķirama izšķirēja nozīme, un savu rakstu nobeidz ar ticības apliecinājumu: „Nav šaubu, ka Latviešu informācijas centrs ASV (tātad, nevis ALA's informācijas birojs — S.) ir spējigs veikt raksta sākumā minēto minimālo programmu, pakāpeniski cenšoties pāriet uz maksimālo."

Minimālās programmas reālizēšanai ALA's informācijas birojam ir budžetā līdzekļi, bet, ja to nepietiktu, līdzekļi ar pašiniciatīvu un darbu vienmēr sagādājami, bet ko gan ALAs informācijas birojs šajos pusotra gados ir paveicis vai uzsācis darīt, kaut minimālās programmas noorganizēšanai un ievadīšanai?

Kad J. Sudrabiņš intervijā ar mūsu rakstniecības senioru, bet arī gleznotāju Jāni Jaunsudrabiņu jautājis, cik daudz viņš pēdējos gados uzgleznojis, Jaunsudrabiņš atklāti pateicis: „Tik daudz, cik kaķis uz astes var aiznest."

Lai politiķi paliek pie politikas un nekavē darbu, kas prasa sviedrus un ziedošanos tikai šim darbam.

VINIPEGAS LB JAUNATNES PULCIŅŠ

No kreisās: E. Jurēvičs, V. Pipcāne, priekšnieks M. Štauvers, I. Rozenbacha, K. Bite; otrā rindā: O. Ruža, J. Ēvele un A. Alksnis.

KĀ JĀRAKSTA TESTAMENTS

(Nobeigums).

Testaments zaudē savu spēku ar jauna vēlāka testamenta sastādīšanu. Tāpat sastādītā testamenta iznīcināšana nozīmē testamenta galu. Bet testamenta iznīcināšanai jānotiek apzināti un ar testatora gribu; testamenta bojā eja bez testatora gribas vēl nenozīmē testamenta noteikumu iznīcināšanu un to var atjaunot.

Pēc testatora nāves testamentā paredzētos noteikumus izpilda testamenta izpildītājs. Viņa pirmais pienākums ir iesniegt testamentu tiesai, kas lemj par testamenta apstiprināšanu. Tiesa līdz ar to arī lemj par zināmu summu atvilkšanu no atstātā testamentārā mantojuma, pirms tā paredzētos noteikumus izpilda tā nodošanai testamentā ieceltajiem mantiniekiem. Šinīs summās vispirms ietilpst bēru lama atlīdzība par mirušā apglabāšanu, pēc tam var būt pārējie bēru izdevumi. Atlīdzību tiesa nosaka arī testamenta izpildītājam par viņa pūlēm. Tad nāk mirušā parādi. Trīs nedēļas pēc kārtas vietējā laikrakstā tiesa ievieto sludinājumu, ar ko uzaicina mirušā kreditorus noteiktā laikā pieteikt savas prasības, ar brīdinājumu, ka ievēros tikai šinī laikā pieteiktās prasības. Pēc tam pašās beigās sadala atlikušās mirušā atstātās vērtības starp viņa iecelta-jiem mantiniekiem. Ja tādu ir viens vai pāris un mantojums sastāv no viena vai pāris īpašumiem, tad sadale nekādas grūtības nerada, bet ja mirušais bijis kompanjons kādās tirdzniecis-kās sabiedrībās, tad darbs var izrādīties krietni sarežģīts.

Ja ir zināms, ka mirušais ir taisījis testamentu, bet pēdējo nevar nekur atrast, tad testamentu var tiesā atjaunot uz pietiekamu liecību pamata. Ja ir kaut kur uzglabājies testamenta noraksts, tad to pārvērš par testamentu, ja ir pietiekami pierādījumi, ka šis noraksts nav viltots.

Ja testators savā testamentā jau nav paredzējis testamenta izpildītāju, tad tiesa iecel administrātoru, kas rūpējas par visas mantojuma lietas izkārtošanu.

Testators nevar novēlēt visu savu mantu pēc savas patikas, bet viņam jāievēro savi tuvākie mantinieki. Pēdējie ir mirušā sieva (vīrs), bērni līdz 16 gadu vecumam vai arī virs šī vecuma, ja viņi paši kauj kādu apstākļu dēļ nav spējīgi pelnīt sev uzturu. Ja tiem testamentā nekas nav novēlēts, tad viņi ierosina tiesā testamenta apstrīdēšanu un panāk tiesas lēmumu par viņiem pienākošās likumiskās daļas pieškiršanu. Šī daļa nevar pārsniegt to apmēru, ko viņi būtu saņēmuši kā likumīgie mantinieki, ja nebūtu bijis testamenta.

2. MANTOŠANA PĒC LIKUMA

Ja kāds savam nāves gadījumam nav sastādījis testamentu, vai arī pēdējais kaut kādu iemeslu dēļ izrādītos par nederīgu un spēkā neesošu, tad atklājas mantošana pēc likuma. Tanī visi īpašumi, kustami un nekustami, pāriet uz likumiskajiem mantiniekiem.

Nekustamus īpašumus manto pēc tās provinces vai valsts likumiem, kur viņi atrodas. Kustamās mantas mantošana padota tās vietas likumiem, kur bijusi mirušā pēdējā pastāvīgā dzīves vieta, domicils. Īsumā pārskatīsim Ontario provinces mantošanas tiesības pēc likuma.

Vispirms pēc personas nāves un pirms jebkādas rīkošanās ar atstāto mantojumu, jāieceļ administrātors. Šo pienākumu bieži uzņemas zināmas kredītsabiedrības (trust companies).

Mantojumu sadala šādā kārtā:

1) Ja kā mantiniece paliek tikai mirušā sieva, bet bērnu nav, tad sieva vispirms manto 5.000 dolarus naudā, vai mantās šīs summas apmērā, no atlikuma divas trešdaļas vēl piekrīt sievai, bet palikušo trešdaļu sadala vienlīdzīgās daļās starp mirušā tēvu, māti,brāļiem un māsām. Ja brālis vai māsa miruši, tad viņu dalu manto bērni.

2) Ja paliek sieva un viens bērns, tad atkal sieva vispirms dabū $5.000.-, bet atlikumu dala uz pusēm starp māti un bērnu.

3) Ja mantinieki paliek sieva un 2 vai vairāki bērni, tad sieva dabū tis pašus $5.000 un pie tam 1/3 daļu no atlikuma, bet pārējās divas trešdaļas vienlīdzīgās daļās saņem bērni.

4) Ja palicis viens bērns, tad viņš arī saņem visu mantojumu.

5) Ja palikuši vairāki bērni, tad viņi sadala mantojumu vienlīdzīgās daļās, mirušā bērna bērni stājas mirušā vecāka tiesībās.

6) Ja mirušajam nepaliek ne atraitne, ne bērnu, tad mantolīdzīgās daļās mirušā bērnu brāļiem un māsām vienlīdzīgās daļās. Ja brālis vai māsa miruši, tad viņa bērni manto vecāku daļu.

Ja mantojuma atstājējs ir sieviete, tad mantojums piekrīt sekojoši:

1) Ja nomirēja atstājusi tikai vīru, bet nav bērnu, tad vīrs saņem pusi no visa mantojuma, bet otru pusi saņem viņas vecāki, brāļi un māsas.

2) Ja mantinieki ir vīrs un bērni, tad vīrs saņem vienu trešdaļu, bet atlikušās divas trešdaļas vienlīdzīgās daļās dala bērni.

Ja mirušajam nepaliek neviena likumiskā mantinieka, tad viņa īpašumi pāriet valsts rokās, resp. tos manto attiecīgā province. Interesanti atzīmēt, ka Albertas provincē šādos gadījumos mantojumu saņem nevis provinces valdība, bet Albertas Universitāte.

Radniecību iedala divās grupās: 1) taisnās līnijas augšupējos, un 2) lejupējos un sānu līnijas radiniekos.

Taisnās līnijas augšupējie ir mantojuma atstājēja bērni, bērnu bērni un pēdējo bērni u.t.t. tiešā līnijā uz augšu. Ja kāds augšupējais ir miris, tad viņu tiesības stājas tā bērni. Mirušā augšupējā sieva nekādas mantošanas tiesības nebauda, bet visu tēva daļu saņem tikai bērni.

Lejupējie radnieki ir mirušā tēvs nu māte, viņu vecāki, bet sānu līnijā stāv brāļi un māsas. Sānu līnijas mirušā mantnieka daļu dabū tā bērni.

Albertas, Ontario, Prinča Edvarda Salas un Ņufaundlendas provincēs adoptētie bērni manto līdzīgi īstajiem bērniem. Adoptētais ir tiesīgs bez tam mantot arī no saviem īstajiem vecākiem. Pabērni pēc likuma nemanto, bet tiem var novēlēt kādu daļu ar testamentu.

Neielaižoties sīkumos, tas būtu viss, kas sakāms par Kanadas mantošanas likumiem. J. Grīslis

Kara invalida V. Plēsuma un viņa ģimenes locekļu pateicība

Tautiešiem būs atmiņā vēl pagājušā ziemā ziedojumu vākšana kara invalida Voldemāra Plēsuma ģimenei. Esam ļoti pateicīgi visiem ziedotājiem un organizācijām Kanadā un ASV par lielo atsaucību, ziedojot sūri pelnīto mūsu emigrācijas sekmēšanai. Sirsnīgs paldies LNAK, V. Kaļiņa kgm un agr. A. Apses kgm par lielo darbu un pūlēm. Tāpat mīļš latvisks paldies Daugavas Vanagu Kanadas valdes pārstāvjiem, kas mūs sagaidīja iebraucot, un Daugavas Vanagu Toronto nodaļai, kas mūs uzņēma savā namā. Patiešām DV namā jutāmies kā mājās un atspirgām no tālā ceļa. Ar tautiešu laipno palīdzību esmu atradis darbu un dzīvokli. Par visiem ir veikts tik bezgala daudz un līdz ar to arī mums pavēries ceļš normālai dzīvei un nākotnei. Lai Dievs palīdz visiem arī turpmāk kopīgi veikt svētīgo palīdzības darbu, mēs tagad būsim viņu pulkā.

Voldemārs Plēsums ar ģim.

Toronto, 42 Dearbourne Ave.

SAVIENOTĀS VALSTĪS

LATVIEŠU STUDENTU CENTR. SAVIENĪBAS DARBINIEKU ADRESES:

Centrālās Savienības prezidentu, referentu un LSCS žurnāla redakcijas adreses:

1. LSCS prezidijs un Stipendija Fonda pr-dis A. Mangulis, — 79 Walnut Park Roxbury, Mass., USA.
2. I Vicepr-dis un ārlietu ref. A.Grots, Norwell St. 217, Dorchester, Mass., USA.
3. II Vicepr-dis Fr. Bērziņš, 230 E 80th Str., New-York 21, N. Y., USA.
4. Kasieris V. Osvalds, L. McCormick, Observatory University of Virginia Charlottesville, Va. USA.

Referentu adreses:

1. Saimn. ref. V. Tumanovskis, 3660 Bronx Blvd, New-York, N.Y, USA.
2. Kultūras ref. M. Rozentāle, 1823-83 rd St. Brooklyn 14, New-York, N. Y. USA.
3. Preses un izdevniecības ref. S. Bremmanis, 23 West 85th St., New-York 24, N.Y., USA.
4. Ideoloģijas ref. J. Skrundēns, 4996 Broadway, New-York 34, USA.
5. Sev. uzdev. ref. V. Celinskis, Clark University Worcester, Mass., USA.
6. Organiz. ref. E. Pilmanis, 27 Clarkson Ave, Brooklyn 26, N.Y., USA.
7. Studiju lietu ref. V. Dābols, 22 Beverly Ave, Albany, N. Y., USA.
8. LSCS žurnāla atbildīgais red. V. Kalniņš, 502 W 42nd St., Box 51, New-York 36, N.Y., USA.
9. Redakcijas sekretāre M. Volrāte, 344 E 176th St., Supt., Bronx 57, N.Y., USA.

Dr. phil. M. Zeberiņš

Jāņa Jaunsudrabiņa pasaulē

Piezīmes par Jāņa Jaunsudrabiņa mākslu

(Turpinājums)

Jaunsudrabiņam raksturīgi, ka diezgan bieži viņš atgādina savu „literāro domāšanu". Un arī skaistā stāsta Liktenis ievadā mēs lasām diezgan paskarbu teicienu, kas it kā „neiekļaujas stilā":

„Protams, manā atstāstījumā šis tas būs pielikts un atņemts, kā tas pienākas, lai no vienkāršas lietas iznāktu mākslas darbs."

Tā nav ne stila kļūda, ne lielība. Tas ir skaidrs un atklāts norādījums. Jaunsudrabiņam mākslas patiesība ir patstāvīga vērtība. Un tā nav reālista iezīme.

Taču Jaunsudrabiņa darbi tiešām šķiet paši par sevi saprotami! It kā tur būtu dzīve tāda, kāda tā ir. Katrs saskatīs savus vecākus, savu dzimteni, jaunības mīlestību, centienus, bēgļu gaitas, Latvijas valsts sākumus, cerības, rūpes. Saskatīs savus paša, savas ģimenes paskarbos, ar dzimto pusi saaugušos raksturus...

Ikviens pie Jaunsudrabiņa atrod savu pasauli. Vai tas nav liels cildinājums rakstniekam? Kāpēc J. Jaunsudrabiņa mākslinieciskā patiesība šķiet tik pilnīgi atbilstam pasaules lietu patiesībai un pie tam vispārināmā nozīmē?

Tāpēc, ka šī mākslinieciskā patiesība ir klasiska. Idejas, satura un formas savstarpējā saskaņā šī mākslinieciskā patiesība izdarbojas kā paliekama, nemainīga vērtība. Jā, šāda mākslinieciskā patiesība spēj pat izdarboties pretējā virzienā — no mākslinieciskās plāksnes uz pasaules lietu un norišu plāksni, aizstājot, pat pārspējot jēdzieniskas atziņu atbildes uz jautājumu: kāda ir dzīve?

Tautsaimniecisks iztirzājums par māju iepirkšanu. Piebalgā nekad nedos tik patiesu atbildi kā Kaudzīšu klasiskie Mērnieku laiki.

Tādā veidā mākslinieciska patiesība spēj aizstāt jēdzieniskas, racionālas atziņas, atbildot priekšstatos un tēlos uz jautājumu — kāda ir dzīve. Lieki aizrādīt, ka šis jautājums ir „naīvā literārā reālisma" formulas: tēlot dzīvi tādu, kāda tā ir — apvērsums.

Ja mākslas darba patiesība spēj aizstāt vai pat pārspēt dzīves patiesību atbildes, tad mēs mākslas darbu drīkstam apzīmēt par klasisku, neatkarīgi no tā, vai tas mums liekas „reālistisks" vai ne.

Citiem vārdiem: klasisms izpaužas mākslas darba paliekamā, vispārnozīmīgā vērtības pārākumā par ikvienu iespējamu šī darba racionālu un jēdzienisku definējuma vērtību.

Vēlreiz: Jaunsudrabiņa mūžs sakrīt gandrīz vai ar visu mūsu apzinīgās kultūras attīstības mūžu. Un otrādi: šodien, kad mūsu saknes jau 12 gadus kā nocirstas, J. Jaunsudrabiņš ir viens no tiem, kas mūsu kultūras attīstību turpina neatkarīgi no tās dabiskās vegetācijas pārtraukšanas. Jaunsudrabiņa mūžs glabā un saglabā mūsu kultūras mūžu.

Visi lielie Jaunsudrabiņa prozas darbi ir mūsu attīstības posmu mākslinieciskie liecinieki. Tie ietver notikumus, kas pār mums brāzušies viesulīgā ātrumā, kā reti kur pasaulē.

Ar to nav izteikts viss. Jaunsudrabiņa romāni „Nāves deja", „Augšzemnieki", „Jaunsaimnieks un velns", „Nauda" nav žurnālistiski, polēmiski sacerējumi. Tie ieietver dienas saukļus, acumirkļa, tagadnes psīchozes, ieietver nedēļas chroniku. Dažam labam romānam ar skaļu pasaules bazūņu slavu piemīt šis īpašības. Taču mēs zinām, ka tieši dienas saukļos slēpjas mākslas darba nāves spriedums.

Jaunsudrabiņa mākslas plasticitāte, uzskatāmība, jūtekļus pārliecinoša tēlainība liecina par augstāku veidotāju un tēlotāju principu, nevis par secinājumu no „istenības". Architektoniski stingrā, rūpīgā kompozicija pauž formas meistarību. Varoņu, tēloto cilvēku bagātā jūtu dzīve, mīlas visvarenība, tās liktenīgā nozīme atsevišķu likteņu režģos un konfliktos apliecina vitālu dzejisku potenci.

Toreiz, kad „Atpūtā" parādījās „Jaunsaimnieks un velns", ikvienam patstāvīgi domājošam lasītājam tapa skaidrs: tas nav tikai Latvijas agrārreformas perioda atveidojums „dzīves bildēs". Jaunsudrabiņa māksla dod vairāk: tā lauž plakano divdesmitā gadsimta cilvēka civilizācijas un technisko veiksmju ārējo čaulu atklāj pamatstruktūras tiešām tā, kā dzīve ir: no mājas, no dzimtās sētas izstarojošā pasaules skatījumā, paša rokām radīto un celto vērtību gaisotnē; pēc tēvu tikumiem un cilvēku kopības normām; mīlestības un kaislības ietekmē, dzīves daimonijas ietekmē.

Šai daimonijai klausa spēki cilvēku dvēselēs, mūsu aprobežotājiem jūtekļiem un ierobežotajam saprātam it kā nepieejami. Šis spēks ir saskaņā ar pirmatnīgās dabas, meža, tīreļa, purva daimoniem. Ne par velti romānā darbojas vecais, pagāniskais latviešu velns — neslavā nokļuvis lielā, klasiskā Pāna ziemeļu radinieks.

Tieši šajā Jaunsudrabiņa mākslinieciskās radīšanas centrā nostādamies, mēs vislabāk varam izsekot viņa mākslas lielās līnijas — tās izriet no jau aprādītām tendencēm saskaņot dzīves „apollīnisko" un „dionīzisko" pusi, no Jaunsudrabiņa prasmes redzēt pasauli un stāstīt dvēseles un likteņu stāstu.

Viena pamattendence ir: dot veidolus laikmeta notikumiem, saglabājot to nemainīgo mākslinieciskā pārdzīvojuma, mākslinieciskās patiesības vērtību. „Jaunsaimnieka" laikmets tā arī atveidojies kā Latvijas jaunības laiks — daudzplākšņaini un tomēr cieši kopā saistīts, īsi izstāstot, bet pašu raksturīgāko izvēlot.

(Turpinājums sekos).

Velta Toma

ŠĶIROTIES

Mēs atvadoties tiekamies,
kad dzidrā dzilē dusi,
kalns. Vai mēs ţikai liekamies?

Spīd vilnis velgā klusi,
tur savu vaigu skatu es,
tev gaţām slīdējusi.

Kad pagājuši paliekam,
tu savā vietā esi,
kalns. Vai mēs teiku saliekam?

Tu turi padebesi,
es ejot pretim veţos tam
uz jaunu pusmēnesi.

Invermērē, 1. 9. 1952.

V. Kroders

ARVIEN DZIĻĀK KALNOS

BRĪVDIENAS INDIJĀ

(Turpinājums)

AMBAS VALSTS

Arvien dziļāk kalnos. Mēs pārbraucām tagad sekli plūstošo upi un ar lielu gāzi uzrāvāmies kalnā. Priekšā izklājās šaura ieplaka un aiz tās zaļi un tālāk balti un zilgani kalni. Aiz muguras, neredzams palika Ughi forts, Nobi sādža un Pakistāna. Mēs braucām pa apvidu, kam Ughi fortā, kartē bija pārlīmēts pāri balts papīrs ar uzrakstu: Independent States. Tribal areas. Kādreiz, nav sen, te šāva uz braucamrīkiem, kas veda baltsejainus pasažierus. Tagad šaušanas sports pamiris un pistoles, kas pierobežā daudziem apjoztas ap tukšlajiem vidučiem, bieži vien ir tukšas.

Mēs laidāmies lejup un ceļš izlocījās. kā Dievs to radījis un indiešu bulļi, iebraukuši; cilvēka roka te tikpat kā nebija pielikta. Džīpam palēcoties, garām skrēja mazas, glīti uzkoptas musulmaņu kapsētiņas, pa 10 kapu katrā, krūmi, kapsētiņas, krūmi un ceļa malā apstājušos, pārsteigto un izbiedēto iezemiešu sejas. Kādā līkumā mēs gandrīz nobraucām pa pastāvo nogāzīti. Anglosakšu pasažieri lādējās. — „Tas ir tikpat kā braukt atpakaļ vēsturē par kādiem 200 gadiem. Viss te Dieva rokā..."

Pareizi. Mēs bijām citā gadsimtā. Pirms bija sākusi valdīt civilizācija un vēl valdīja gadījums un Dieva grība un paredzēšana. Pakistānu steigšus uzkopa par kultūras valsti, un līdz ar to zuda seno dienu un mūžvecās Indijas šarms. Te par šarma trūkumu nevarēja sūdzēties. Nerunāsim vairāk par ceļa neērtību; pati ainava bija mainījusies. Te nebija valdības farmu, kuŗu vienmuļāis glīt ums gurdināja aci, ielejā neredzēja fabriku dūmeņu stabu un apkārt rindiņās sastādīto strādnieku baraku. Nebija neviena direktora bangalova.

Un tad — cilvēki. Civilizētās Indijas provincēs bija jau radušies civilizācijas tipi. Tur bija sādžinieks — resns ar turbānu un kājām apsviesto „sviedru drēbi"; brīljotais studentiņš uz ritenīša ar kladēm uz bagāžnieka; situētais ierēdnis, resnāks, uz labāka ritenīša; uzņēmēji, veikalīpašnieki, filmproducenti, direktori amerikāņu automobiļos ar vienādi izplūdušiem paviršī zīmētiem ģīmjiem. Te? Jau tās pāris sējas, kas pazibēja garām ceļmalā, iespiedās atmiņā. Katra savāda. Liesā barība neļāva pantiem izplūst, grūtais barības iegūšanas veids, plēšot no kalnu klints ārā to, kā tur nebija, katrā no šiem cilvēkiem bija iecirtis savas zīmes; sarāvis šķību veco, izslējis taisnu un atsperīgu jauno. Te nebija tauku, jo nebija slinkuma un gulēšanas uz ložas, te bija rūgts, nepateicīgs darbs, un tāpēc tikai miesa un kauli. Skulptūras. Ielejā, karstumā visi bija baltās drānās, — ērtības dēļ; te ērtība nebija vēl pieveikusi paražu un tradīciju. — Sievietes valkāja rupjus, melnus audumus, tāpat kā Kašmīras kalnietes, apkāra kājas un rokas važiņās savērtām monētām kā čigānietes, par kuŗām ielejā laudis smējās. Matus viņas sukāja uz priekšu un apgrieza virs acīm, bet pakausī lāva tiem brīvi krist. Ūdens un piena traukus nesa uz galvas, kas mācīja nesējām to majestātisko grāciju, ko rietumniece jau sen pazaudējusi birojā, mājas ērtībās un teātŗa ložu polstējumā.

Ceļš vēlreiz strauji pagriezās, un skatam atklājās nelielā Sērghara, Ambas valdnieka residence un mūsu ceļojuma mērķis, augstu virs mūsu galvām, kā ligzda pielipināta stāvai klintij. Tāpat kā Itālijas kalnu sādžas, tā, skatoties no vardes perspektīvas, likās niecīga, sapiests namiņu mudžeklis, bet — tas tikai no apakšas. Kad mēs iebraucām Sērgharā un dzināmies ar pilnu gāzi augšā pa tās terasveida paaugstinājumiem, Navābu rezidence atklājās visai prāva. Džīpam garu ārā laižot, mēs beidzot uztrausāmies pēdējā terasē, aiz kuŗas bija kalni un beidzās civilizācija, un kūpēdami pieturējām viesu mājas priekšā.

NAVĀBA VAKARIŅAS

Illustrētos žurnālos un citos mēnešrakstos apnicīgi daudz un bieži rakstīts par apciemojumiem Indijas maharadžu mitekļos. Tas ir neizsīkstošs temats. Un katrreiz, kad es tagad Indijā lasu šos aprakstus, es vienmēr saredzu aiz rindiņām iespīdamies auksto un dzeļīgo angļu kolonela monokli, redzu viņa pelēko, indiferento skatienu, pētīgo, aprēķinātāju, visur ielienošo, bet ne redzīgo skatienu, kas radīts pēc rēķināmās mašīnas principa: 3 persiešu paklāji ā 2000 rupijas, t. i. 200 mārciņas plūs turbāna dimanti ā 500 rupijas, t. i. 40 mārciņas plūs zelta izšūtas „tupeles" 200 rupijas pārī, utt..... Kolonela smadzenes kā rēķināmā mašīna izsit kopsummu, un vakarā savā istabā kolonels raksta: „Recollecting my life." Vai ko tamlīdzīgu, ko publicēs, kad viņu atvalinās no Indijas dienesta. Viņš lināns no Indijas dienesta. Viņš linās raksta: „Īpašu ievērību pelna lieliskie Maharadžas zirgu stalli. Nodibināti 1906. gadā, tie nepilnu 15 gadu laikā devuši lielisku izlasi. Viegla gaita, cildena stāja; derbija ienākumos vieņs šāds zirgs caurmērā dotu"... utt. (Turp. sekos)

NO IECAVAS PĻAVĀM LATVIJĀ LĪDZ AMERIKAS METROPOLEI

BALETMEISTARA OSVALDA LĒMAŅA ATMIŅAS

Manas pirmās bērnības dienu atmiņas saistās ar Tornakalnu, Rīgā. Tēvs un māte strādāja fabrikā un man piecu brāļu un divu māsu pulciņā bija iespēja izklejot toreiz vēl maz apdzīvotā Tornakalna „kalnus un lejas". Diemžēl, manai bērna savvaļai agri pienāca beigas. Vecāku izpelņas nepietika, lai mēs visi būtu paēduši, apģērbti un varētu apmeklēt skolu. Tādēļ vecāki bija izlēmuši: kas grib iet skolā, tam vasarā pašam jānopelna ziemai pārtika, apģērbs un apavi. Iet skolā arī man loti gribējās. Un tā nu 8 g. vecumā bija jāsāk maizes pelnīšanas darbs — gana gaitas. Vispirms tās bija Olaines pagastā. Sākumā, kamēr bija jāgana māju un cilvēku tuvumā, darbs patika. Vēlāk, kad ganības bija tālu no mājām, mani sagrāba nepārvaramas ilgas pēc ģimenes un Tornakalna bērnu sabiedrības, un kādā diendusas laikā, kamēr visi dādams dažādus sīkus, vecāku norādītus darbus.

Nākošā vasarā vecāki atdeva mani par ganu mazliet tālāk prom no Rīgas pie kāda Pēternieku pagasta saimnieka, kur mierīgi nostrādāju līdz vasaras vidum. Tad mani apciemoja māte, pēc kuras aiziešanas mani atkal sagrāba loti lielas ilgas pēc ģimenes. Es sapratu, ka nedrīkstu lauties šīm ilgām un dažas dienas varonīgi turējos tām pretim. Šī cīņa laikam bija bijusi redzama arī manā ģejā un manā izturēšanās, un to bija ievērojuši mani saimnieki, kuŗi, jau nolīgstot, bija brīdināti par manu bēgšanu iepriekšējā vasarā. Tādēļ, kad beidzot manā cīņā „vājā miesa" ņēma virsroku, un es kādā diendusā, maskēdamies ar pukšīšu plūkšanu uzsāku iekāroto ceļu uz Rīgu un biju jau sasniedzis bēgšanai drošu iejas punktu — birzi, mani tur panāca saimnieķa sūtītais puisis.

Baletm. O. Līmanis un balerina O. Specivsēva Parīzē. Specivseva 20. g.s. sākumā bija viena no izcilākajām krievu baleta prīmābalerīnām.

Nelīdzēja mēģinājums noslēpties birzs kokos, vajadzēja vien atgriezties atpakaļ, kur mājinieki mani tā sakauninā, ka šis bēgšanas mēģinājums palika mans pēdējais.

Nākošā gadā saimnieks man gadījās Iecavā. Kad Pirmā Pasaules karā fronte sasniedza Ķekavu, tad atrados frontes aizmugurē, atšķirts no ģimenes, un Rīgā varēju atgriezties, tikai frontei aizvirzoties tālāk.

Nokļūstot Rīgā, pirmais mērķis bija — ietikt skolā un panākt frontes aizmugurē nokavēto. Skolā iekļūt izdevās. Bet sākās Latvijas atbrīvošanas cīņas, un man šķita, ka arī es tur varu būt noderīgs. Domāts, darīts. Pieteicos kā brīvprātīgais. Mani pieņēma, bet frontes ugunīs netiku, jo atzina mani tām par mazu un nodarbināja zinņeša un līdzīgos uzdevumos.

Līdz tam laikam par baletu biju gan šo to dzirdējis, bet redzēt to nebija gadījies. Pēc Bermonta padzīšanas nokluvu operā. Fausta izrādē Nac. teātŗa telpās, un tur pirmoreiz redzēju baletu Valpurģu nakts ainā. Skatoties spalvainos ragainos faunus un fejas virpuļojot dejās mežonīgās dabas ainavas fonā, manā atmiņā uzpeldēja ainas no manām gana dienām Iecavas mežu plavās. Atcerējos, ka tur es, savādas iedomas dzīts, daudzos rītos, kad govis saēdušās rīta rasas bagātīgi veldzēto zāli, sagūla gremodamas plavā, izvēlējos kādu govju pēdu neskartu plavas stūri, kur nenotrauktā rasa rīta saulē zaigoja kā īsti dārgakmeņi un sāku virpuļot savdabīgā dejā, cenzdamies atbrīvot zāli no rasas dimantiem. Mājas laudis, kas manu dejošanu bija šad tad novērojuši, bija stāstījuši mātei, ar to puiku kaut kas neesot kārtībā — dīdoties visu rīta cēlienu. Tikai mana skatuve vienmēr bija saules staru pārpludināta, mans orķestris — cīrulis gaisā un pavisam man bija trūcis feju. Un dejas — nu tieši dejas jau bija tās, kas man šo ainu izsauca atmiņā, un radās doma, ka to es arī laikam gan varētu, bet intereses pamēģināt šo domu reālizēt vēl nebija.

Gadi bija aizskrējuši, nevairojot manu vecāku rocību. Tādēļ bija jāmeklē nostāties saimnieciski uz savām kājām. Kluvu Latvijas bankas ierēdnis Taču darbs tur garam nedeva neko. Pārrunājot paziņu pulciņā, kam pievērsties, lai nākotnei apgūtu darbu, kas arī garam ko dotu, izšķiros sekot kādas dāmas padomam un izkopt savas paziņas novērotās tēlotāja spējas.

Sāku vakaros apmeklēt Birutas Skujenieces dramatiskos kursus. Kursu vadītāja centās panākt savu audzēkņu kermena un spēju vispusīgu attīstību. Uz viņas ieteikumu apmeklēju Kaulina dejas skolu. Baletu tur nemācīja, bet gan saviesīgās dejas — vecās un modernās. Cik priekšzīmīga bija pati mācīšana, to vairs neatceros. Atmiņā gan palicis viņa dejas zāles priekšzīmīgi gludais parkets, ar kuru es nevarēju sarast un neesmu saradis līdz šim. Man šķita, ka šis parkets drošiem dejas soļiem mazāk piemērots, kā mana pirmā „dejas grīda" — Iecavas plavas. Kaulinš ar manu varēšanu viņa mācītās dejas mākslas apgūšanā nebija apmierināts. Pie viņa iestudēju arī deju, ar kuru man pirmoreiz vajadzēja uzstāties publikas priekšā uz skatuves kādā mūsu drāmatisko kursu atklātā sarīkojumā. Atceros, tas bija kāds valsis, un mana partnere bija mūsu kursu audzēkne Milda Hartmanes jaunkundze (tagadējā profesora Slaucītāja kundze), kuŗu toreiz viņas trauslās figūras dēļ kursos bija iesaukuši par mūsu ā la Pavlovu. Toreiz mēs savu valsi nodejojām ar labiem panākumiem un mums to nācās atkārtot kursu citu sarīkojumu virknē. Mans sapnis toreiz bija Nacionālā teātŗa skatuve.

(Turpinājums sekos)

Pāvils Klāns

ROMĀNS — REPORTĀŽA

1. turpinājums

„Viens no maniem nedaudzajiem draugiem. Prasīt absolūtas garantijas tādos gadījumos vispār nav iespējams.

„Es gribu zināt tikai viņa vārdu."

„Bertils Lunds. Es ceru, ka jūs nepiezīmēsit."

Ekselence likās šos pēdējos vārdus nedzirdam. Viņam vispār šķita piemītam spēja runāt, domāt un darīt tikai absolūti nepieciešamo, pilnīgi izolējoties no apkārtnes, tās sīkumiem un nesvarīgā. Šī lietišķība pasvītroja viņa personas noziegumu un patika Erikam. Bet tajā pašā laikā viņš neskaidri apzinājās, ka dīvainā maska ir pilnīgi bez jūtām, cilvēks bez sirds — viens vienīgs smadzeņu aparāts, kas darbojas turklāt auksti un ar mēchanisma precizitāti. Pēkšņi Eriks atskarta, ka šis cilvēks, kas šķita nodevies ļoti slepenām un bīstamām lietām un rikojās acīmredzot pēc pārbaudīta plāna, darīja to gluži bez temperamenta un ar tādu pašsaprotamību, it kā runa būtu par valsts eksporta cenām. Viņš nodrebēja — tas bija spoks un mašīna reizē. Un kas deva viņam šo milzīgo pašapziņu? Kāda ārkārtīga vara stāvēja aiz viņa, kādi līdzekļi, kādas perspektīvas mudināja viņu riskēt arī pašam ar savu dzīvību? Ar dzīvību, kas jau reiz bija tikpat kā mirusi

„Kā jūs esat izlēmuši savu turpmāko likteni?" no jauna jautāja ekselence.

„Pazust no šejienes, kaut vai tūlīt."

„Pavisam?"

„Ja būtu iespējams."

„Izskatās tā, ka vācieši nepagūs izvākt savus spēkus no Baltijas telpas. Vēl šobrīd Rīgai iet cauri karaspēka daļas, kas nākušas no Narvas. Iespējams, ka Kurzeme tiks ielenkta. Jūs brīnāties? Rīga īstenībā ir jau kritusi pilsēta. Bet, vienalga, tikpat labi var notikt, ka novembrī vai decembrī boļševiki sasniedz jūras krastu, varbūt pie Ventspils, Liepājas vai Mēmeles. Vai jūs spējat iedzīvoties šai situācijā? Te paliks ļoti daudz cilvēku, un kaŗš turpināsies. Un reiz taču būs arī miers? Mēs maldāmies, sajūtās pielaizdami, it kā Latvijas valsts vairs nebūtu. Mēs nedrīkstam arī pielaist, ka citi, īpaši Rietumu lielvalstis, klusu ciešot, reģistrētu un akceptētu mūsu šķietamo bojā eju."

Tas bija atgādinājums par lietām, par kuŗām taisni tagad neviens vairs nedomāja — politisko interešu laiku bija izdzēsis boļševiku tuvums, un katrs vispirms domāja par savu izglābšanos. Latvijas brīvības ideja taisni tagad bija nogrimusi visdziļāk, un vēl nesenās cīņas ar vācu okupācijas iestādēm likās kā maigas ēnas baismīgu nāves rēgu priekšā.

Eriks ar interesi klausījās ekselences vārdos. Vai viņā dzīvoja neatsaucāmo laiku slavas aureols? Vai drausmīgās ķermeniskās pārvērtības bija pārvērtušas arī viņa garu, padarīdamas to par maniaka instrumentu vai vismaz tik iztēlēm bagātu, kāds tas izpaudās daudzu fantastu ilgās pieredzēt 1919. gada atkārtošanos? Eriks skatīja Latvijas problēmas it kā no ārienes, viņš zināja Jaltas konferences lēmumus un garā pieredzēja sarkanās armijas uniformas Kēnigsbergā. Viņa uztverē nākotne vispirms bija dziļš posts, un pēc tam gaŗas un mocīgas neskaidrības tumsa.

„Jā," viņš vienīgi pamāja galvu un klausījās tālāk.

„Es esmu pārliecināts," turpināja ekselence, „ka reiz par mūsu lietām spriedīs pie konferenču galdiem. Līdz tam mums ir kaut kur un kaut kā jāapliecina mūsu protests pret varmācību. Par to lai rūpējas mūsu sūtņi. Pasaule nepazīst komūnisma seju, un mēs nedrīkstam radīt iespaidu, ka ar to solidārizējamies. Mums jādokumentē mūsu nostāja, mūsu pretestība, mūsu antipatijas, — pasaulei jāzina, kas pie mums notiek. Un par to jārūpējas mums pašiem — sūtņi šai slepkavu bedrē nenokāps, un tas viņiem arī nav jādara."

„Vai jūs domājat par tālāku nākotni? Par pretestības noorganizēšanu, par sabotāžām, dedzināšanām un vilicenu katastrofām, kas labi papildinātu sūtņa protestus un dotu viņu iesniegumiem labu argumentāciju?" Erika balsī ieskanējās dīvaina nots.

„Jā," ekselence neizprotamā kustībā pacēla galvu. „Tā to varētu pielaist. Bet tā būtu apstākļu nepazīšana un bērnišķīga naīvitāte. Un bez tam — kādus gan rezultātus var sagaidīt no protestiem, kas ceļ iebildumus pret vienu no sabiedrotajiem? To jums, Doņa kungs, vajadzēja zināt tikpat labi kā man," — pirmoreiz viņš uzrunāja Eriku vārdā, un viņa balsij bija salta pieskaņa. „Sāsināt savu dzīves laiku — tā ir ikviena privāta lieta, un es nešaubos, ka atradīsies jaunieši, kas pastrādās dažu labu nuļķību. Būs arī cilvēki, kas būs spiesti aktīvi pretoties. Vai jums neliekas, ka Madonas meži jau tagad nav pilni ļaužu, kas nedrīkst boļševikiem doties rokās?"

Istabā ielauzās pēcpusdienas saules stars un uzmetās uz kādas gleznas zeltītā rāmja, kur mirdzēja žilbīgi un spoži šīs telpas zaļganajā krēslā. Ekselence piepildīja viesa glāzi, savējo neaizkarot. Viņi brīdi klusēja. Tad mājastēvs no jauna pacēla savu bezveidīgo seju, kuŗas rētu saaugumi saules blāzmā nu izskatījās baismīgi, un sausi piebilda:

„Miera laikos mums bija diplomātiskā satiksme, korespondence un informācija. Tagad mums tās jāaizstāj ar nelegālu ziņu sniegšanu. Mūsu diplomātiskie kurjēri būs robežu pārgājēji, un mūsu notas un instrukcijas — daži iegaumēti vārdi, trūcīgas piezīmes un paroles."

Viņš apklusa, it kā ļaudams pēdējam teikumam līdz galam izskanēt, telpā un iespiesties pretimsēdētāja apziņā. Kā pēc gaŗa gājiena viņi bija nonākuši līdz zināmai vietai; te ekselence apstājās un vairs nevēlējās tālāk iet — tas bija skaidri nojaušams.

„Un kā jūs, ekselence, ja atļaujat jautāt, esat izšķīruši savu nākotni?" Eriks jautāja tieši.

„Es neizmantošu nevienu no tiem kuģiem, kas tagad stāv Rīgas ostā, ne arī kādu citu iespēju," mājastēvs nepakustēdamies atbildēja.

Eriks labprāt būtu iesvilpies. Viņš strauji pārmeta vienu kāju pār otru un neapzinīgi satvēra zodu saujā.

„Man ir vajadzīgs pretspēlētājs," pēkšņi ekselence teica.

„Kad jūs ļausit sevi Staļina saulei?" jautāja Eriks, rieta debesīs pa logu pālūkojies.

„Es nedošos arī uz Kurzemi," mājastēvs lietiški atteica.

„Jūs tātad paliekat Rīgā."

„Rīgā un visur citur, ja iespējams, kur tuvākā laikā ienāks ienaidnieks."

Šī nosvērtība un miers, būdami tik ārkārtīgā kontrastā ar stāvokļa nopietnību, no jauna saviļņoja žurnālistu. Vispārējā psihozē, kas svērās uz pāniku, zināmā mērā ietekmējusi arī Eriku, pēkšņi zaudēja savu intensitāti un ļāva pārredzēt situāciju auksti un skaidri. Ekselence viņam pēkšņi likās kā labs šachists, kas spēlē bezkaislīgi un droši, ne brīdi neizlaizdams mērķi no acīm.

Viņš piecēlās, atstājot ekselenci vienu pašu viņa dziļajā atzveltnī tabakas dūmu mākulī, un piegāja pie loga, aiz kuŗa visas šīs dienas, kopš viņš bija Rīgā, švikstēja govju atmītie kāju nagi, blēja aitas, sasaucās Ērgļu un Inčukalna saimnieki, raudāja bērni un lādējās vācu kareivji, augsti savos trosu pajūgos sēdēdami. Sešpadsmitā armija atkāpās no Igaunijas, slīdēdama gar astoņpadsmitās armijas aizmuguri, un krievi, lauzdamies pret Rīgu, centās pārraut fronti, lai reizē nogrieztu atkāpšanos.

Dažbrīd laucinieku vienkāršie rati un armijas pajūgi sastājās virknēs pa trīs un pa četri, stiepdamies nepārtrauktā kolonnā līdz Jaunajai Gertrūdes baznīcai, līdz Juglas tiltam un vēl tālāk — līdz pašām tām vietām, kuŗu tiešā tuvumā notiks cīņas. Tā bija kā zemē iestiepies nervs, šī milzīgā kolonna, kuŗā pulsēja, raustījās un sāpēja visas tautas ciešanas. Aiz ratiem noguris tecēja vecs, pinkains suns, kaut kur grabēja skārda mazgājamā vanniņa, tieši zem loga aizlīgoja brūns skapis ar putniem un siržu gleznojumiem — gluži kā Jurģos ik gadu, un asfaltu klāja bieza un slidena zirgu un mājlopu mēslu kārta. Atskaitot dzīvnieku balsis un kārtības sargu brēcienus, šis gājiens dažbrīd pieklusa pavisam mēms, un vecu sievu un meiteņu, puišu un lauku tēvu skatieni vērās uz priekšu, pāri zirgu mugurām dīvainā trulumā, kur rūpes par nākotni, jau līdz vienaldzībai izgruzdušas, biedrojās ar pārdzīvoto bailu noguruma un atvadu sāpēm.

(Turpinājums sekos)

SPORTS

PAZIŅOJUMI

Kanadas latviešu atklātās meistarsacīkstes vieglatlētikā notiks 13. septembrī, plkst. 13,00 Beach stadionā, Toronto. Programmā uzņemtas visas pārastās disciplīnas, ieskaitot 4x100 m stafeti vīriešiem, 4 x 60 stafeti sievietēm, kārtslēkšanu un 5000 m skrējienu.

Dalībnieku pieteikšanās vienu stundu pirms starta.

Pēc tam LSAK rīko dejas vakaru, plkst. 19 Ukraiņu leģiona zālē, 320 Queen Str. West.

o

LSAK 13. septembrī Toronto rīko atklātās Kanadas meistarsacīkstes vieglatlētikā vīriešiem un sievietēm.

o

20. sept. vakarā LSAK vadībā notiks Toronto kanadiešu izlases sacensības ar latviešu izlasi galda tenisā. Noslēgumā sportistu un sporta darbinieku azaids ar labāko sportistu apbalvošanu, Trimdas nozīmes pasniegšanu Latvijas generālkonsulam Kanadā Braisonam un LSAK priekšsēža R.Plūmes godināšana sakarā ar viņa 40. gadu jubileju sporta dzīvē.

o

27. sept. Kanadas finālspēles sieviešu volejbolā Toronto. Finālspēlēs piedalās divas Montreālas YWCAs vienības, Toronto YWCA un TLSK.

INTERESANTAS SACĪKSTES MONTREĀLĀ

Montreālas latviešu sporta kopa rīko š. g. 13.sept., plkst. 16,00 starptautiskajā YMCA, 5550 Park Ave internas sacīkstes volejbolā vīriešiem un sievietēm un basketbolā vīriešiem, kur sacentīsies precētie ar neprecētiem. Pēc volejbola un basketbola spēlēm zibensturnīrs ping—pongā vīriešiem un sievietēm. Sacīkstes notiks pēc viena zaudējuma sistēmas, un sacīkšu dalībnieki lūgti pieteikties pie O. Zommera pirms sacīkšu sākuma līdz plkst.16,00. Noslēgumā deju vakars. Ieeja pret labprātīgiem ziedojumiem.

Šo sarīkojumu apmeklēt laipni lūdz Montreālas Latviešu Sporta Kopā.

MONTREĀLAS SPORTISTU IEVĒRĪBAI

Sportistus un sportistes, kuŗi vēlētos sākt mācīties volejbolu un basketbolu, tiek laipni lūgti ierasties 11. septembrī, plkst. 8,00 vakarā starptautiskajā YMCA, 5550 Park Ave, un pieteikties pie J. Lukstiņa.

ČIKAGAS VOLEJBOLISTI TORONTO

Kaut gan Čikagas latviešu sportistu viesošanās Toronto iznāca mazliet sastēigta un ne sevišķi labi nokārtota, tad pašas spēles, kas notika agrā svētdienas rīta stundā, bija pulcējušas kuplu saimi sporta cienītāju.

Redzot skatītāju dzīvo atsaucību sacīkstēm brīvā dabā, sporta klubiem derētu padomāt par vienu otru līdzīgu sacensību sarīkošanu.

TLSK vadībā sakarā ar Čikagas volejbolistu viesošanos notika volejbola turnīrs, kurā piedalījās 4 vienības: Čikagas sporta kopa, Toronto YMCA's latviešu klubs, čechu „Sokolu" vienība un TLSK.

Spēlējot katram ar katru, turnīrs noslēdzās bez uzvarētājiem, jo divām komandām bija divas uzvaras un viens zaudējums un divām viena uzvara un divi zaudējumi.

Prmo un otro vietu dalija Čikagas vienība un „Sokolu" vienība. Trešā un ceturtā vietā palika Toronto YMCA un TLSK.

Čikagieši uzvarēja Sokolu vienību un YMCA's vienību, bet zaudēja TLSK sešniekam.

Sokoli uzvarēja YMCA's vienību un TLSK, bet zaudēja Čikagas volejbolistiem.

Pirmajā spēlē satikās Čikagas komanda ar TLSK. Ļoti sīvā un interesantā cīņā trijos setos Toronto Sporta Klubs guva uzvaru. Šoreiz šī uzvara varbūt bija arī pelnīta, jo kluba sešnieks absolvēja spēli, kāda ilgi nav redzēta no kluba puses.

Otrā spēlē YMCA's un Sokolu sportisti nodemonstrēja ļoti līdzīgu spēli, kur tomēr Sokoli, būdami vairāk trenēti un aktīvāki, ieguva trīs setu uzvaru.

YMCA's un TLSK spēkošanos varēja gaidīt mazliet sīvāku, ko arī varēja vērot pirmā setā, kur pretī tālākā spēles gaita pārējos divos setos nerādīja nepieciešamo spraigumu. Panākot grūtu uzvaru pirmajā setā un gaužām vieglu trešajā, YMCA nobeidza šo spēli kā uzvarētāja.

Jauku un spara pilnu cīņu rādīja Čikagas un Sokolu vienības. Gūstot diezgan pārliecinošu uzvaru pirmajā setā, Sokolu vienība sāka otru setu kā puslīdz droša uzvarētāja. Ļoti sīvā un aizraujošā spēlē čikagieši tomēr spēja pieveikt sokolus 16:14. Trešā setā vērojamu pagurumu rādīja Sokolu spēlētāji un tā atdodot uzvaras godu Čikagas zēniem.

Vienīga divu setu spēle noslēdzās starp Sokolu un TLSK vienībām. Būdami veci pretinieki jau no līgu spēlēm, mūsu Toronto zēniem, kā redzams, palicis milzīgs respekts pret pag. ziemu meistarnosaukumu ieguvušo Sokolu vienību. Otrkārt, kluba spēlētāji šai spēlē, diemžēl, netuvojās savas pirmās spēles līmenim un tādēl bija jāatzīst smags čechu pārākums.

Diezgan interesanta spēkošanās iznāca Čikagas un YMCA's vienībām. Ļoti vienlīdzīgā spēlē Čikaga spēja pieveikt YMCA's komandu trijos setos.

Kopsummā vērtējot atsevišķu komandu spējas, šoreiz tiešām grūti nāktos teikt, kura bija labākā vai vispāri labāka par pārējām. Nenemot vērā dažādus apstāklus, kā netrenēšanos, tālo ceļu u. t. t. min. svētdienas rītā visas šīs komandas bija stipri vienlīdzīgas, un daudzreiz laime noteica uzvaru.

Kaut gan laukums bija diezgan nepiemērots un gaisā bija nenovēršami putekļu mākoni, Toronto sporta saime pavadīja tiešām jauku svētdienu, kur jaukās un draudzīgās spēlēs rādījām mūsu trimdas sporta garu.

Lai radītu dažādību turnīra gaitās, tad TLSK volejbolistes ar savu uzstāšanos divās draudzīgās spēlēs pirmajai un otrai komandai — panāca skatītāju dzīvu atsaucību.

Sacīkstēs piedalījās:

Čikagas komanda: Velkme, Tums V., Tums O., Galēns, Katlaps, Sarkangalvis, Sprogis, Reinfelds, Sprenne.

YMCA — latviešu klubs: Simsons, Lipomanis, Cinovskis, Bergvalds, Šnitke, Galviņš, Zunde,

TLSK: Brīmanis, Skujiņš, Bernāts, Drengeris, Pukītis Elmārs, Vilks un Krūmiņš.

TLSK sieviešu komanda: Lazda, Zviedre, Zalamane, Kāpostiņa, Kirša, Ādmine; 2. kom. Višķere, Tilmane, Groskopfa, Apene, Gubiņa, Bencone.

Sacensību tehniskie rezultāti:

Čikaga —TLSK 11:15, 15:13, 3:15; YMCA — Sokoli 16:14, 8:15, 3:15; YMCA — TLSK 15:12, 0:15, 15:6; Čikaga — Sokoli 9:15, 16:14, 15:12; Sokoli — TLSK 15:9, 15:2; Čikaga — YMCA 13:15, 15:10, 16:14.

Sievietēm:

I — II 15:4, 15:6; I — II 15:1, 15:7.

II aplis.

Tehniskie rezultāti:

TLSK rīkotās korespondences sacīkstes vieglatlētikā, 1952. g. 30. augustā Beach laukumā.

Vīriešiem:

100 m. skrējiens: 1) Haralds Skrastiņš 12,0 sek.; 2) Harijs Circenis 12,8 sek.; 3) Ansis Bergvalds 13,1 sek..

200 m skrējiens: 1) Haralds Skrastiņš 24,9 sek.

Augstlēkšana: 1) Ansis Bergvalds 1,63 m; 2) Pauls Bernāts 1,63 m.

Tāllēkšana: 1) Artūrs Mackars 5,75 m.

Trissollēkšana: 1) Valdis Teteris 12,16 m; 2) Artūrs Mackars 11,62 m.

Kārtslēkšana: Valdis Teteris 2,91 m; 2) Artūrs Rozentāls 2,91; 3) Ansis Bergvalds 2,72; 4) Artūrs Mackars 2,61 m.

Lodes grūšana: 1) Ansis Bergvalds 13,33 m (jauns Kanadas latviešu rekords); 2) Evalds Višķeris 12,37 m; 3) Zigurds Ildens 12,13; 4) Arvīds Zakis 11.29.

Diska mešana: 1) Ansis Bergvalds 40,48 m; 2) Evalds Višķeris 38,26 m; 3) Arvīds Zakis 36,10 m; 4) Alberts Rozentāls 32.35 m; 5) Uldis Priedītis 30,10; 6) Alfrēds Stikuts 29,87 m; 7) Zigurds Ildens 28,81 m.

Šķēpa mešana: 1) Edgars Purgailis 54,53 m: 2) Pauls Bernāts 49,79 m; 3) Rūdolfs Mikelsons 48,02 m; 4) Ansis Bergvalds 45,35 m; 5) Valdis Teteris 40,12 m: 6) Andreis Voitāns 39,29; 7) Uldis Priedītis 35,81 m.

Vesera mešana: 1) Pauls Bernāts 34,65 m; 2) Arvīds Zakis 29,74 m; 3) Artūrs Mackars 28,47 m; 4) Andreis Voitāns 18,87 m; 5) Uldis Priedītis 18,80.

II Sievietēm:

60 m skrējiens: 1) Velta Ādmine 9,1 sek.; 2) Ināra Apene 9,8 sek.

100 m skrējiens: 1) Velta Ādmine 4,46 m; 2) Biruta Bencone 3,86 m.

Augstlēkšanā: 1) Dzidra Tora 1,30 m; 2) Velta Ādmine 1,30 m; 3) Ināra Apene 1,20 m; 4) Biruta Bencone 1,14 m.

Lodes grūšana: 1) Velta Višķere 9,54 m; Velta Ādmine 8,70 m:

Diska mešana: 1) Velta Višķere 31,38 m; 2) Ināra Apene 18,86 m.

Kopsummā sievietēm 3337 pkt.

SESTDIEN, 13. SEPTEMBRĪ, PLKST. 20,00 PAZĪSTAMAJĀ

ARMĒŅU KLUBA HALLĒ

HAMILTONĀ, PRINCESS STREET

Rudens sezonas atklāšanas

DEJU VAKARS

F. L. DEJU ORĶESTRIS. DAŽĀDI ATSPIRDZINĀJUMI

DV HAMILTONAS NOD.

TORONTO LATVIEŠU KATOĻU KOPA

RĪKO

DEJU VAKARU

Š. G. 13. SEPT., 191 LIPPINCOTT (UKRAIŅU NAMĀ)

SĀKUMS PLKST. 8 VAKARĀ VISI LAIPNI IELŪGTI

(488)

TORONTO LATVIEŠU BIEDRĪBAS

DĀMU KOMITEJA RĪKO SEZONAS PIRMO

PĒCPUSDIENAS TĒJU

AR PROGRAMMU

SVĒTDIEN, Š. G. 14. SEPTEMBRĪ, PLKST. 5 P. P.

B-BAS TELPĀS, 198 OSLER IELĀ

(HARBOARD IELU DZELZCEĻŠ LĪDZ OSLER UN DAVENPORT).

Atceroties lielo publikas atsaucību iepriekšējo gadu rīkotām pēcpusdienas tējām, mīļi gaidām visus viesus atkal šogad uz satikšanos svētdien.

TLB DĀMU KOMITEJA

IMANTA

Apgāds IMANTA sāk izdot

LATVIEŠU TAUTAS DZIESMAS

Redaktori: prof. A. ŠVĀBE un prof. K. STRAUBERGS

Šajā darbā ir apvienotas Latvju dainas ar latviešu folkloras krātuves savāktajām Tautas dziesmām. Krājums iznāks 12 sējumos. Katra sējuma ievadā latviešu zinātnieku raksti par latviešu tautas dziesmām. Ik sējums aptvers 500—600 lpp. un iznāks katru 2.—3. mēnesi.

Apgāds IMANTA lūdz nekavējoties pieteikties ikvienu, kas vēlētos iegādāties Latviešu tautas dziesmas, jo subskribentu saraksta pievienos jau 1. sējumām. Šis pieteikums nav saistīts ne ar kādām iemaksām. Iemaksās būs izdarāmas pirms katra sējuma saņemšanas. Par iemaksu izdarīšanas veidu paziņos katram subkribentam atsevišķi.

Piebilstam, ka subskribenti saņems L.t.dz. speciālā iesaiņojumā par apm. 25% lētākām cenām nekā šis darbs būs pērkams brīvā tirgū. Atsevišķa sējuma cena nepārsniegs līdzīgu apmēru parastās grāmatas cenu.

Paziņojam, ka pilnīgs Latviešu tautas dziesmu komplekts, ieskaitot arī nerātnās tautas dziesmas, saņemšanu garantējam tikai subskribentiem.

Lūdzam arī visas latviešu grāmatnīcas nekavējoties paziņot to subskribentu vārdus, kas eventuāli ir pieteikušies L.t.dz. izdevumam šajās grāmatnīcās.

PIETEIKUMI PIESŪTĀMI APGĀDAM

IMANTA

POSTBOX 292, KOBENHAVN, V. DANMARK

VAJADZĪGAS SIEVIETES

PIE ELEKTRISKĀM ŠUJAMMAŠĪNĀM

pieteikties

87 FRONT St., East, Toronto «403»

DIVI VĪRIEŠI,

vēlams ar koka apstrādāšanas pieredzi,

vajadzīgi pastāvīgam darbam iesaiņošanai mucu fabrikā, Montreālā. Tāpat vīrietis, apm. 19—30 g. v., ar nelielu biroja praksi vajadzīgs šī uzņēmuma birojā un dažādiem gadījuma darbiem

TUVĀKA INFORMĀCIJA PIE

Mr. S. J. SKAHAN,

Tel. Willbank 0955

IZDODAMS atsevišķs dzīvoklis Queen ielā pie Church ielas. 2 istabas, virtuve un vannas istāba. Centrālā apkure, silts ūdens.

—Pieprasīt pa tālr.: GL 3066, Toronto. (492)

IZDODAMAS labi mēbelētas istabas ar virtuves lietošanu, vienmēr karsts ūdens, laba satiksme un tuvu iepirkšanās veikali.

Zvanīt pēc pl. 5 vak. MI 6402, Toronto. (388)

IZĪRĒJAMS saulains, jauks 2 istabu dzīvoklis labā rajonā un mēbelēta istaba ar ērtībām un vārīšanas iespējām.

Tuvāk uzzināt pa tālr.: Toronto, GL 8761. (489)

IZDODAMAS gaišas mēbelētas istabas ar vārīšanas iespējām un veļas mašīnas un garāžas lietošanu. Vēlama ģimene ar vecāku cilvēku. Zvanīt pēc pl 5 RI 4137, Toronto. (474

IZDODAMAS istabas. Vēlams vieniniekiem ar pilnu pansiju. Toronto, tel.: MI 6381. (478)

MĒBELĒTA istaba izdodama ar virtuves lietošanu (Pape un Riverdale Ave stūrī). Tel.: Toronto — GE 0756 (280)

IZDODAMA liela mēbelēta istaba vienai sievietei Casa Loma rajonā ar virtuves, vannas istabas un telefona lietošanu.

Zvanīt lūdzu no pl. 6 vakarā vai pirms 9 rītā. TEI.: Toronto, MI 5501. (485)

DR. J. KAROLS

pieņem

HAMILTONĀ

78 George ielā

Telef.: 3-5838

Ar 1. oktobri Toronto.

(296)

Dr. H. SCHLEIFER

bijušais Vīnes hospitāļu ārsts ar ilggadīgu praksi

Pieņem

563 Bathurst St., Toronto,

Tel. RA 6210 (294

Zobārste

ANNA GIPTERE—RUDOVICA

Dr. med. dent.

D. D. S.

atver zobārstniecības kabinetu

317 Birks bldg., EDMONTONĀ

Tel.: kabinetā 41629

mājās 390251 (486)

Nekustamu īpašumu birojs meklē AĢENTU

Izdevība iegūt ļoti labu atalgojumu; jābūt personīgai mašīnai un jāprot laipni apieties ar cilvēkiem.

Mēs maksājam 70% komisiju.

Pieteikties pie

Arthur Kivinen, 38 Lawrence Ave, W., Toronto.

Tel.: MO 5464

GRĀMATAS

laikraksti, latviski ādas izstrādājumi, rotas, audumi

Pieprasiet katalogu

P. AVOTIŅŠ

854 BATHURST ST., TORONTO

TEL. KE 0621

Lotus puķu namā II. stāvā

(335)

AR TIKAI $10.00 IEMAKSU

Jūs varat iegūt jaunu un modernu

RAKSTĀMMAŠĪNU

ar vai bez latviešu taustiņu iekārtas

ALEKSANDRS KĀNBERGS

596 Sherbourne St., Toronto.

Tel.: RA 7149 (204)

Pieņemu

vecākus un slimus cilvēkus

VESELĪBAS UZLABOŠANAI

Ļoti labas telpas, uzturs un māsu uzraudzība.

Pieteikties

Toronto, tel.: MI 7270 (480)

Latvijas amata meistara

J. KREIĻA

FOTO DARBNĪCA

izdara uzņēmumus iepriekš pieteiktus pa tālruni

PIEŅEM REMONTĀ

FOTO APARĀTUS

FILMAS ATTĪSTA UN KOPĒ

TEL. GE 0756

445 PAPE Ave, TORONTO

Vēlu

DAŽĀDUS CEMENTĒŠANAS DARBUS

kā klonu, jetves un citus.

A. DREIMANIS

Toronto. Tel.: WA 0887 (477)

Amerikānu ģimenē vajadzīga KATOĻTICĪGA MEITENE, bērnu mīļotāja, viegliem mājas darbiem un vārīšanai.

Pieteikties pēc pl. 7 vakarā — Tel.: MU 9900, Toronto. (484)

Meklēju JĀNI LĪCĪTI no Taurupes pag., dzimis 1923. g. Ja kāds ko zina, lūdzu paziņot Jānim Gailītim, 198 Mc-Arthur Ave, Ottawa, Ont. Canada.

SIEVIETI

BĒRNA UZSKATĪŠANAI

(18 mēn. v.) pa dienu meklē 55 Madison Ave, Toronto, Tel. KI 9447 (434)

VAJADZĪGA SIEVIETE vispārējiem mājas darbiem, 20 jūdzes no Toronto. Pieteikties Toronto, tel.: RO 2426. (482)

Vajadzīga vārīt pratēja visem mājas darbiem ar mazām angļu valodas zināšanām.

Toronto. tel.: MI 7270. (479)

«LATVIJAS AMERIKĀ» pārstāvji:

Visas DV apvienības, nodaļas un kopas ASV un Kanadā.

1. ASV:

A. Lācis, 1800 E. 12th, St., Brooklyn 29, N. Y. Tel.: DEway 9-8280.

A. Augstums, 1636 N. Str., Lincoln, Nebr.

M. Bluķis, c/o Mr. Knopfle, 926 Bechike St., Saginaw, Mich.,

Ed. Dobelis 503 2nd Street, N. W. Waverly, Iowa.

O. Dikis, latviešu grāmatnīca, R. 2, Waverly, Ohio.

P. Ruhovics, Quaker Lane, Hyde Park, New York.

Arvīds Eglītis, 2405, 22nd St., East, Minneapolis, Minn.

K. Irbenieks, 4937 Mead Ave, Cleveland 27, Ohio.

J. Kāpiņš, 600 Tremont St., Boston, Mass.

Rūd. Krafts, Zion Lutheran Church Dalton, Minn.

R. Krūklītis, Latviešu grāmatnīca, 1109 E. Grand River Ave, East Lansing, Mich.

Jānis Lazdiņš 3710 N. Meridian St., Apt. 224, Indianapolis 8, Ind.

Jānis Miķelsons, 67, Mercelln St. Boston — Roxbury 19, Mass.

A. Ozoliņš, 1835 N. Orchard St., Chicago, Ill.

A. Punka, 1417, Park Road N.W. Apt. 4, Washington 10, D.C.

J. Paucītis, 2116 North Capitol St. Wash, D. C.

V. Purinš, 1043 Baldwin S. E., Grand Rapids, Mich.

J. Runkis, 8226 20th Ave, N.E., Seattle 5, Wash.

Julijs Sakne, grāmatu un laikrakstu apgāds, 537 James Str., Syracuce, N. Y.

J. Sobolevskis, 2711 „W." St. Lincoln, Nebraska.

G. Šmita grāmatnīca, 19 Prospect St., Poughkeepsie, N. Y.

J. Upeslejs, 2518 N. 12th. Str., Milwaukee 6, Wiskonsin.

Miss Biruta Ziemiņa, 926 W. Lovell St., Kalamazoo, Mich,

T. Tērauds, c/o Mr. H. Hamilton, 7151 Euclid Rd. Cincinati 27, Ohio.

Rev. J. Turks, 1251. W. Lowell St. Kalamazoo, Mich.

Jāņa Zabaka grāmatnīca, 1216 Bonita Ave, Berkaley 9 California.

2. KANADĀ:

P. Avotiņš, 854, Bathust Str., Toronto. Tel.: KE 3884.

J. Batraks, P. O. Box 1060 Sta. C. Toronto 3, On.

A. Cauka, Latviešu grāmatnīca, 1140 Richmond Str., London. Ont. Tāl. 3-8644 W.

Mr. J. Celms, 849 Mc Rae St., Niagara Falls, Ont.

„Daugavas Vanagu" grāmatnīca 123 Huron St., Toronto, Ont.

V. Dreifelds, grāmatnīca, 91 Poplar Ave, Kirkland Lake, Ont.

Olģerts Gebauers, 37 Strathcona Ave, So, Hamilton, Ont.

E. Jurševskis, 698 York St., Hamilton, Ont.

A. Kānbergs, Rakstu un darbu pakalpojumu birojā, 596 Sherbourne St., Toronto. Tel.: RA 7149.

Vilis Kaļiņš, 21 Denison Rd. West, Weston, Ont. Tel. CHerry 1-2060

Mr. V. Kārkliņš, grāmatnīca, 127 Regent Str., N. Sudbury, Ont.

A. Kalniņš, Muskoka Sanatorium P/O Muskoka, Ont.

V. Kopels, 609 Yong Str., Art Handicraft, Toronto, Tel. FR 4596

Marta Kuncāns, 67, Beulah Ave, Hamilton, Ont.

Arturs Kivlin, Hurdman's Bridge, Box 164, Ottawa, Ont.

L. Līdums 27 Wiley St., St. Catharines, Ont.

Puķu veikals „Lotus", 854 Bathurst St. Toronto, Tel. KE 3884.

K. Siksna, 20 William St., W, Waterloo, Ont.

Mrs. Leonija Ozolkalne, 460 E. 6th Ave., Vancouver, B.C.

V. Ziedīņš, Latviešu grāmatnīca, 92 Morse St., Toronto, Ont.

Otto Zilkalns, 6745 Cote St., Les Rd. Apt. 3. Montreal.

3. Vācijā

Andrejs Ozoliņš, Apgāda un grāmatnīca, (24b) Eutin/Holst., Rettberg—Kaserne.

Mr. V. Pomelnieks, „DV grāmatnīca", Wilhelmsburg, B 1—8. 14a Ulm/Donau.

Abonēšanas maksa: 1 mēn.: DM. 6.- 3 mēn.: DM 11.-

4. Anglijā

Daugavas Vanagu Fonda grāmatnīca, 72 Queensborough Terrace London W2

Abonēšanas maksa: 1 mēnesis 7/- 3 mēneši 20/-

5. Francijā:

Madame K. Bizznieco, 31 rue de Seine, Paris 6.

Abon. maksa. 1 mēn. 400 franki 3 mēn. 1000 franki

6. Dānijā:

Mr. K. Reitmanis, Box 292, Kobenhavn, Danmark.

Abon. maksa: 1 mēn.: 4.50 D. Kr.

7. Zviedrijā:

Mr. A. Kroders, Karlsviksgatan 1, 1. Stockholm K, Sweden.

Abon. maksa: 1 mēn. 4 Zv. Kr.

8. Austrālijā:

DV Sidnejas nodaļa, Mr. E. Liepkājis, 35 Robb St., Revesby, NSW.

Abon. maksa: 1 mēn. 8 šiliņi.

Mr. E. Liepiņš, 6 Booreea ST. Lidcombe, Sydney, N. S.

Mr. A. Priedīts, grāmatnīca „Riga", 74 Judd St., Mortdale, Sydney.

9. Venecuelā:

Mr. J. Henkuzens, Urban. Michelenai 8.— 14, Valencia.

Abon. maksa: trimestris 15.40 bol.

Laikrakstam „LATVIJA AMERIKĀ"

123 HURON ST. TORONTO, ONT., CANADA

Lūdzu izsūtiet man laikrakstu Latvija Amerikā .....

līdz..... uz..... mēnešiem uz šādu adresi:

Mr, Mrs, Miss .....

.....

Pievienoju money orderi, ček u vai skaidrā naudā $ .....

..... abonementa uzsākšanai — pagarināšanai.

(Nevajadzīgo svītrot)

Paraksts .....

Visi mūsu laikraksta abonenti un pārstāvji lūgti kārtot savus maksājumus tieši ar apgādu Daugavas Vanags, 123 Huron St., Toronto, Ont.

BAZNICAS ZIŅAS

Nujorkas latviešu draudzes devkalpojums 14. septembrī Betlemes baznīcā, pl. 3 p.p. sakarā ar skolu darbības atjaunošanu. Māc. R. Zariņš un A. Ozols.

Draudzē iesvētes mācības sākās sestdien, 6. septembrī draudzes namā, 564 Second St., Bruklinā. Jaunieši vēl var pieteikties pie mācītājiem. Iesvēte notiks 24. oktobrī.

Bronksā, Sv. Jāņa b-cā devkalpojums 14. septembrī, pl. 6 vak. Māc. A. Ozols.

Dayton, Ohio, latviešu ev.-lut. dievkalpojums svētdien, 14. septembrī, pl. 2 pp. St. Paul ev.-lut. b-cā (239 Wayne Ave pie 5th Str. Māc. Jēkabs Osis. Dievkalpojumā kā solists piedalīsies Ernests Kuškevics (trompote), pie ērģelēm A. Melli.

DIEVKALPOJUMI KANADĀ

Archibīskapa pārstāvis A.Skrodelis ((99 Herkimer Str. Hamilton, Ont. t. 70136) **Bramptonā**, 13. sept.; **Wellandā** 14. sept.

Kristīti: (Sadberijā) Andris Pelsis, Kārļa un Ilgas Birutas dz. Bisofas d. un Silvija Berga, Gesta un Birutas dz. Cinbergas m.

Māc. V. Šēfers (659 Picadilly St, **Londonā, Ont.**)

Londonā, 14. septembrī, pl. 4 pp. dievkalp. Trīsvienības baznīcā.

St. Katarīnā, 21. sept. pl. 3 pp. Kristus bazn. dievkalp.

Sarnia, 27. sept., pl. 6 vak. vietējā ev.-lut. baznīcā dievkalp.

Londonā 28. sept., pl. 4 pp. Trīsvienības bazn. dievkalpojums

Māc. E. Pavasars (1139 Cannon Str. E. Hamilton, Ont. t. 93410). **Brantfordā** 14. sept., plkst. 2 p.p. dievkalp. luterāņu b-cā.

Kristīti: Jānis Edgars Jirgens, Edgara un Almas d.

Prāv. A. Mitulis (504 Flora Str. Winnipeg, Man.) **Vinipegā**, 14. sept., pl. 4 p.p. dievkalp, Pētera b-cā.

Māc. A. Briedis (17—8th Str Norandā, Que.) **Virdžinijtaunā, 14.** sept., pl. 2 pp. dievkalp. Anglikāņu b-cā; **Norandā**, 21. sept., pl. 4 p.p. dievkalp. United b-cā.

Māc. A. Lūsis (50 Dewson Str. Toronto, Ont. t. LO 2510) **Toronto Sv. Jāņa draudzē**, 14. sept. pl. 4 p.p.

Māc A. Čops (118 Isabella Str. Toronto, Ont. tel. MI 1873, baznīcā PR 1563, Toronto Sv. Andreja b.) **Toronto Sv. Andreja b-cā**, svētdien, 14. sept., pl. 11 rītā dievkalp.

Māc. K. Avotiņš (1091 W. 8th Ave, Vancouver 9, B. C.) **Vankuverā** 14. sept. pl. 5 p.p. dievkalp.

Archibīskapa pārst. A. Skrodelis

TORONTO BAPTISTU draudzes dievkalpojums svētdien, 14. sept., pl. 17, Walmer Road bapt. bazn. telpās. Stud. theol. A. Arājs.

CĪŅA PAR ROBINSONU KRŪZO

VĒSTURNIEKS EDGARS ANDERSONS STĀSTA PAR TOBAGO SALU UN ROBINSONU

Robinsons Krūzo ir neapšaubāmi viens no vispopulārākajiem un iemīlotākajiem daiļliterātūras varoņiem pasaulē. Bet viņš ir tikai varonis un ne kādreiz dzīvojusi dzīva būtne. No autora spējām atkarājas, cik ļoti viņa varoņi lasītāja fantazijā pieņem dzīvas formas un cilvēcīgu būtņu raksturu. Jo fantazija iedarbojas spēcīgāk un jo vairāk lasītājs pārdzīvo literārā varoņa gaitas, jo vairāk autors atestējies kā īsts un spējīgs rakstnieks. Un Defo ar viņa Robinsonu Krūzo ir īsti laimējies. Par šo varoni jūsmo ne tikai jauni, bet arī veci, un pat nopietni zinātnieki ir meklējuši viņa prototipu. Bet literātūras zinātniekiem nav bijis tik daudz laimes kā pašam rakstniekam. Gluži vienkārši, ilgus gadsimtus šajā sakarā valdīja kāda zinātnieka pasaciņa, kas nopietnu triecienu saņēma tikai 19. gadsimta pašās beigās, bet šajā gadsimtā nopietni autori to vairs pat nepieminēja.

Šī laikraksta 9. augusta numurā kāds autors šo pasaciņu uzsildījis par jaunu, nedodams nekādus nopietnus pierādījumus, ne arī mēģinājis balstīties paša Denjela Defo grāmatā, kas pati bagātīgi sniedz faktus par Robinsona Krūzo gaitām un salu, kurā viņš it kā dzīvojis. Mums galu galā varētu būt vienaldzīgi, kurā salā Robinsons Krūzo īsti dzīvojis, ja pieminētā teorija un fakti grāmatā nebūtu paši par sevi tik diametrāli pretrunīgi, un ja neizprotamais liktenis šajā sakarā nebūtu iepinis arī gabaliņu Latvijas vēstures.

Autors par Robinsona Krūzo prototipu apzīmē kādu skotu jūrnieku Aleksandru Selkirku, un par literārā varoņa salu pieraksta Masatjēru salu Huāna Fernandeca salu grupā. Tā ir tikai viena no teorijām, kas pašos pamatos satur lielas aplamības. Salu grupa atrodas tālu dienvidu puslodē, dziļi Klusajā okeanā, 450 jūdžu no Čiles piekrastes. Pret savu kapteini muti palaidušais skotu jūrnieks tajā bija izlikts uz 4 gadiem.

Robinsons Krūzo vientulībā nodzīvojis 28 gadus, no 1659. gada līdz 1687. gadam. Salas aprakstos Dēnjels Dēfo skaidri pasaka, ka tā atradusies ziemeļu puslodē un Atlantijas okeanā, netālu no lielās Orinoko upes ietekas jūrā. Par tās atrašanās vietu viņš uzdod devīto platuma gradu un divdesmi otro minūti uz dienvidiem no Tirindādas. Faktiski šeit nevienas salas nav, un autors to darījis ar nodomu. Tuvākā sala Trinidādai šajos platuma grados ir latviešiem labi pazīstamā vecā Kurzemes kolonija Tobāgo uz ziemeļiem no Trinidādas vienpadsmitā platuma grada astotā minūtē. Salas apraksti, flora un fauna, kā arī klimatiskās parādības un jūras straumes apbrīnojamā kārtā pilnīgi atbilst Tobāgo salas aprakstiem. Toties nabadzīgā Masatjēras flora un fauna absolūti neatbilst aprakstiem, ko sniedzis Defo.

Kas attiecas uz prototipiem, tad jau 1685. gadā kāds angļu jūrnieks Henrī Pitmens izglābjas pēc Sedžmūras jūras kaujas kādā vientulā salā Tobāgo tuvumā un vēlāk publicē savus 4 gadu piedzīvojumus vientulīgajā salā atsevišķā grāmatā. Prototipos mēs varam minēt arī kapteini Viljemu Dempjēru, kas 1703. gadā izlika augstāk minēto Aleksandru Selkirku vientulajā Masatjēras salā. Dempjēra dēkainie piedzīvojumu apraksti, kas publicēti atsevišķā grāmatā, lielā mērā ietekmēja Dēnjelu Defo viņa darbā par Robinsonu Krūzo. Mazāk svarīgi materiāli minami vesela rinda.

Bet kur viņš smēlies ziņas par Tobāgo salu, par ko literātūras nav daudz? Aprakstam jābūt ļoti pilnīgam un gleznainam, lai to varētu ņemt par kāda romāna pamatu. Un te nu latviešu vēsturnieks var lepni pateikt — visā tā laika vēsturiskajā un geografijas literātūrā ir tikai divi darbi angļu valodā par Tobāgo salu, un tos sarakstījis Kurzemes hercoga dienestā esošais angļu kapteinis Džons Points, 1683. un 1695. gadā. Šie darbi — faktiski viens darbs divās redakcijās — saucas The Present Prospect of the Famous and Fertile Island of Tobāgo un klajā nākuši Larkina un Etvuda apgādos. Neapšaubāmi, šie darbi nokļuvuši Dēfo rokās un izmantoti kā darbības arēnas notēlojums viņa fantazijas varonim Robinsonam Krūzo.

Laikā, kad Dēfo rakstīja savu romānu (1719. — 20. g.), Tobāgo salā nebija vairs neviena iedzīvotāja, un tādēļ arī Dēfo to uzskatīja par neapdzīvotu jau ilgāku laiku un likteņa ironijas dēļ liek savam Robinsonam Krūzo tur darboties laikā, kad salā dzīvo un darbojas kurzemnieki, no kuriem pēdējie salu atstāja 1690. gadā. Salu vēlāk izsludina par neitrālu un auglīgajā, bet asinīs mērktajā zemes stūrī ilgus gadus desmitus vairs nevēlas nomesties neviens kolonists. Kurzemnieki aizbraukuši gan uz Ventspili, Barbadosu, Martinika vai Nuinglendū, vai arī apkauti, tāpat kā viņu likteņa biedri vai ienaidnieki, holandieši, angļi, franči un Trinidādes aravaku cilts indiāņi. Ar to arī izskaidrojama Dēfo interese par Tobāgo salu, kā vietu, kur novietot savu varoni.

Brīnišķīgi skaistā un auglīgā Tobāgo sala, kuras kaimiņos Mazajā Tobāgo brīvā dabā dzīvo arī citur iznīcinātie paradīzes putni, patlaban pievelk tūristu straumes arī kā Robinsona Krūzo sala. Masatjēras slava jau sen nobālējusi, jo tai nebija pietiekami stipri pamati. Nav nozīmes mums latviešiem vēlreiz uzsildīt veco pasaku, jo visas dokumentu liecības skaidri pierāda, ka mums tik pazīstamā Tobāgo ir arī īstā Robinsona Krūzo mītne un kurzemnieku hercogu ierēdņa aizrautīgais salas apraksts ir aizrāvis arī angļu autoru un ietekmējis viņu to iemūžināt vienā no skaistākajiem un populārākajiem literātūras daiļdarbiem.

MONTREĀLAS LATVIEŠU BĒRNU

VASARAS KOLONIJAS NOSLĒGUMS

Š. g. pavasarī, kad Montreālas latviešu skola izbeidza mācības, skolotājiem un daļai bērnu vecāku bija noteikts nodoms iekārtot bērniem vasaras nometni. Līdzekļu trūkuma dēļ toreiz šo nodomu neizdevās realizēt un bērni bija spiesti pa vasaru vai nu palikt pilsētā, vai pievienoties kādai vietējo nometnei.

Daži bērnu vecāki tomēr nodomu par latviešu nometni nebija atmetuši un, tuvojoties vasaras vidūm, bija sameklējuši kādu piemērotu vietu New Glasgow'ā ap 30 jūdzes no Montreālas, lai tur bērni kopā ar ģimenēm pavadītu atvaļinājumu. Ilgāku laiku šai nometnē uzturējās 11 latviešu bērnu.

Tuvojoties rudenim un atvaļinājumu laikam izbeidzoties, š. g. 31. augustā tika slēgta t. s. privāti ierīkotā nometne. Augšminētā dienā nometnē ieradās kons. V. Tomsons, latviešu skolas skolotāji, sabiedriski darbinieki un organizāciju pārstāvji, lai apskatītu un pārspriestu nometnes piemērotību eventuālai noderībai nākošā vasarā.

Uz 35 akru lielā zemes gabala atrodas vairākas ēkas, kurās vasarā var novietoties ap 40 bērnu un tad vēl paliek telpas bērnu vecākiem, kuri nedēļas nogali vēlētos pavadīt nometnē. Bez dzīvojamām telpām ir vēl pāris lielākas istabas, ko varētu izlietot par ēdamtelpu, atpūtas zāli, un citām nometnes vajadzībām. Ir arī virtuve, ledus skapis un citas nepieciešamās lietas, kas vajadzīgas nometnes iekārtošanai.

Pati nometne atrodas ļoti skaistā vietā, nelielas upes krastā, ar ļoti labām peldēšanās un makšķerēšanas iespējām. Māju tuvumā atrodas sporta laukums un peldu baseins (remontējams). Ar Montreālu nometnei ir autobusa satiksme.

Pēc nometnes apskates nevienam nebija šaubu, ka šī vieta ir sevišķi piemērota, un ka būtu jāpieliek visi spēki, lai nākošo vasaru to varētu nomāt visu Montreālas latviešu bērnu vajadzībām. Pašreizējais īpašnieks gan ir paredzējis šo īpašumu pārdot, bet nav domājams, ka tas varētu būt par šķērsli latviešu ieceres realizēšanai. Neatkarīgi no īpašnieku maiņas, šo vietu būs iespējams nomāt kā nometni, jo citu ekspluatācijas iespēju, liekas, tur nav.

Tas prasīs līdzekļus, bet nedomāju, ka šis šķērslis būtu nepārvarams. Par līdzekļu sagādāšanu ir jādomā jau laikus, lūdzot pabalstu no latviešu organizācijām un ar listēm vācot ziedojumus. Tāpat nav neiespējami sarīkot šī nolūka īstenošanai kādu teātra izrādi vai cita veida sarīkojumu. Kā bērnu vecāku, tā arī visu pārējo latviešu uzmanība jāvelti apstāklim, kā nometnes, līdzīgi latviešu skolām, ir tās vietas, kur mūsu jaunatni ārpus ģimenes ir iespējams audzināt latviskā garā. Neviens īsts latvietis nevar šai lietai vienaldzīgi paiet garām. Mums jau ir bijuši piedzīvojumi, kad bērns, ievietots dažus mēn. kādā vietējo nometnē, vairs neprot runāt latviski, vai arī runā ar lielām kļūdām. Viss tas liecina, ka uz latviešu bērnu nometnēm nebūt nav jāraugās kā uz patīkamu izklaidēšanās vietu, jo tām ir liela audzinoša nozīme tieši nacionālā garā.

Mazais bērnu pulciņš kopā ar vecākiem un audzinātājiem sagādāja viesiem patīkamus pārsteiguma brīžus, disciplinēti demonstrējot Latvijas karoga uzvilkšanu un nolaišanu, kā arī sacensoties pēc savām spējām gan peldēšanā, skriešanā un lekšanā. Visi sacensību dalībnieki saņēma balvas. Apbalvojumus piešķīra arī par labāko tīrību, kārtību un uzvedību. Nometni slēdzot, visi pulcējās kopējā azaidā, kur vēl pastiprināti izpaudās vienota doma par šādas nometnes vislielāko nepieciešamību.

Jāatzīmē, ka nākošās nometnes ierīkošanai pirmais ziedojums — $32.00 jau ir saņemts no latviešu dienu sarīkojumu atlikuma, sakarā ar sūtņa K. Zariņa viesošanos Montreālā.

Beidzot notika arī latviešu skolas skolotāju sēde, kurā nolēma latviešu skolas mācību darbu turpināt, noteicot skolas sākumu uz oktobra mēneša pirmo svētdienu līdzšinējās YMCA's telpās.

BEIDZIS AUGSTSKOLU

Uldis Knochs, New Concord, Ohio, kā stipendiāts beidzis Muskingum kolledžu, iegūdams B.S. grādu. Kolledžā strādājis kā ķīmijas asistents, par izcilām sekmēm studijās saņēmis sudraba un zelta atslēgas, un beidzis kolledžu ar augstāko atzinību — Summa Cum Laude.

Kā vairāku organizāciju un klubu biedrs, lasījis daudzkārt priekšlasījumus par Latviju arī citos štatos, un aktīvi darbojies kolledžas sabiedriskajā dzīvē. Šajā rudenī Knochs uzņemts Western Reserve University Cleveland medicīnas fakultatē, lai nobeigtu iesāktās medicīnas studijas.

Arī Rokpelnis kritis

Pēdējās ziņas, kādas saņemtas no Pad. Latvijas, vēstī, ka nežēlastībā kritis un atsvabināts no Mākslas lietu pārvaldes priekšnieka amata Fr. Rokpelnis. Viņa vietā iecelts Voldemārs Kriševics—Kalpiņš. Fr. Rokpelnis bija viens no krasākajiem latviešu komūnistiem un pakalpīgākajiem Maskavas roķas puišiem, kam okupanti ļoti uzticējās. Bet, kā redzams, ilgāku laiku kalpot nespēj neviens — agri vai vēlu jākrīt nežēlastībā.

Latviešu Preses B-ba un DV piemin Jāni Jaunsudrabiņu

Latviešu Preses Biedrība kopā ar Daugavas Vanagu apvienību Bostonā, 30. augusta Vanagu mītnē rīkoja Jāņa Jaunsudrabiņa 75 gadu jubilejas vakaru, kas bija pulcējis Bostonas literātus un daudz atsaucīgu klausītāju. Latviešu Preses Biedrības priekšnieks O. Liepiņš uzrunā cildināja latviešu rakstniecības senioru, kuru šajās dienās piemin latvieši visā pasaulē. Jausnsudrabiņš ar grāmatu, otu un makšķeri pārstaigājis visu Latviju un kļuvis tautai liels un mīļš. Tagad Zviedrijā saņemts ar tādu godinājumu, kādu velta slaveniem valstsvīriem un karavadoņiem. No nacionālā viedokļa rakstnieka darbs ir svarīgāks par zinātnieka darbu: dzejnieks ir burvis, kas uzbur vārdus no leksikas un padara tos par mākslu, kas sasaistās ar tautas dvēseli. Tāds burvis ir arī Jaunsudrabiņš.

Skolotājs un lektors A. Banga runāja plašāki par Jaunsudrabiņa dzīvi un darbiem. Pats Jaunsudrabiņš, kas piedzimis krievu—turku kara laikā, savā autobiografijā teicis, ka dzīvi sācis ar karu un, laikam, nobeigšot ar karu. Ja Dievs kādu grib izredzēt, viņš sūta to trūkumā un grūtībās. Jaunsudrabiņš izaug kā bārenis, grūtību rū dīts un pārbaudīts askēts. Viņam ir divi talanti — rakstniecība un glezniecība un viena kaislība — makšķerēšana. Jaunsudrabiņam ir darbi ar 1400 virsrakstiem 60 grāmatās, daudzas vairākos izdevumos. Jaunsudrabiņa krāsa — balta. Vispopulārākā grāmata ir arī Baltā grāmata, kas iznākusi jau 44.000 eksemplāros. Par Baltās grāmatas satura līdzību ar paša Jaunsudrabiņa bērnību, autors pats ir izteicies, ka Baltai grāmatai ar pašā bērnību esot tikpat daudz sakara, cik kreklam ar ziedošu linu lauku. Grāmatā Ūdeņi tēlota dabas burvība un ūdeņiem un ir dzidrākā himna dabai. Jaunsudrabiņa romānos galvenā problēma ir — mīlestība un sieva. Jaunsudrabiņam ir izcila un paliekama vieta latviešu literātūras vēsturē — viņš ir slavens rakstnieks.

Dziedātāja Marija Lamberga Jāņa Ansberga pavadījumā parādīja J. skaisto dabas dzeju skaņās, jauki un sirsnīgi nodziedot A. Kalniņa, J. Mediņa un J. Zālīša dziesmas. Bostonas teātra aktieris Valfrīds Streips tik izteiksmīgi lasīja tēlojumu Siļķes no Baltās grāmatas, ka klausītājiem līdz ar mazo ganu zēnu aiz kārības saskrēja siekalas mutē. Veclatviešu dzejnieks Fricis Freidenfelds ar viņam piemītošo žestikulāciju deklamēja Jaunsudrabiņa spēka pilnās dzejas, vet Gaida Straumēne dabas dzejoļus no „Debess un zeme".

Pēc akta klausītāji kavējās pie sevišķi iekārtotā Jaunsudrabiņa grāmatu galda, kur bija izstādītas grāmatas, vēstules, rokraksti un zīmējumi.

V.L.

DAŽOS VĀRDOS

Italijas ekskaralis Umberto, kas savas trimdas dienas aizvada Spānijā, Barselonā, paziņojis, ka viņš gatavojoties doties uz Savienotajām Valstīm.

*

Oficiāli beidzies kara stāvoklis starp Indiju un Japānu, jo pirmās likumdevēji ratificējuši abu valstu mierlīgumu. Šo valstu diplomātiskie pārstāvji apmainījušies akreditēšanās dokumentiem.

•

Austrumvācijas faktiskajam valdniekam ģen. Čukovam jaunu notu piesūtījis ASV augstais komisārs Rietumvācijā V. Donelijs, prasot atbrīvot uz Austrumvāciju aizvesto vāciešu juristu Linzi.

•

Jaunu bēgšanas rekordu uzstādījuši Austrumvācijas tautas policisti — veseli 20 vienlaicīgi pārbēguši Rietumvācijā un lūguši patvēruma tiesības. Tās viņiem nav arī liegtas.

o

Parīzē atlidojis princis Ali Khāns, kas veselu nedēļu viesojās pie savas sievas filmu zvaigznes Ritas Haivortes Holivudā. Arī franču žurnālistiem neizdevās „pielauzt" princi pastāstīt, vai ar Ritu izlīdzis un vai atkal uzsāks kopdzīvi.

o

Smirnas pilsētā Turcijā, izceļoties ugunsgrēkam kādā tabakas fabrikā, strādnieki panikā sturmējuši izejas durvis tādā burzmā, ka daudzi nav tikuši ārā. 16 gājuši bojā, ap 200 ievainoti, to starpā 39 smagi.

o

Britu atomizmantošanas nozares darbs novilcinās, kā tas kļuvis zināms Apakšnama sēdē. Atomzinātnieki nesaņemot atalgojumu, kāds tiem pienāktos par viņu izcilo darbu, un darba apstākļi arī neesot pietiekami labi. Bet valdībai trūkstot līdzekļu, lai trūkumus novērstu.

o

Saslimšana ar bērnu trieku (polio) pēdējā laikā pieņēmusies ASV valstīs, kur jau šī slimība bija visai izplatīta. Pēdējā nedēļā visā valstī saslimušo skaits sasniedz 3.500, ko amerikāņu veselības aizsardzības instances nosauc par jaunu rekordu. Līdz šim saslimšanas gadījumu skaitā ziņā vienmēr pirmajā vietā bija lielā un nedēļās „izrāvusies" arī Mičiganas valsts.

o

Pēc sāpīgā zaudējuma republikāņu partijas konventā Čikagā senātors Roberts Tafts visu laiku „dziedēja bruces" savā vasaras mītnē Kanadā. Politiskos jautājumos viņš klusēja. Pašā pirmajā atkaluznākšanā uz politiskās skatuves Tafts paziņojis, ka viņš pilnam atbalstīs Eizenhaueru. Viņš teikšot vairākas vēlēšanu kampaņas runas, bet nezinot, vai to darīšot arī ārpus savas mājas Ohaio valsts. Tas noskaidrošoties pēc tam, kad viņš būšot ticies ar pašu Eizenhaueru. Tomēr nerimst balsis, ka faktiski Tafta aprindas esot atturīgas.

Septiņi gadi aiz dzelzs priekškara

(Pārnesums no 3. lpp.)

ka kādu nakti pie durvīm piestās melnā policijas mašīna un atskanēs pistoļu spaļu klaudzieni... Šis murgu laiks tagad bija aizvādīts!

Tālākais ceļa posms mums bija līdzīgs visiem pārējiem, kas no Vācijas emigrēja uz kādu citu zemi. Dokumentu kārtošana, iztaujāšanas, ārstu apskates u. t. t. No Berlīnes mūs lidmašīnā aizveda uz Hamburgu, no turienes braucām uz Brēmeni un tad ar kuģi uz jaunās zemes krastu."

Dzīve, pēc mūsu tautieša informācijas, Vācijas austrumzonā ir līdzīga dzīvei visās tanīs zemēs, pār kurām valda sirpis un āmurs. Formāli zemes pārvalde atrodas vāciešu rokās, bet vadītājas personas katrā ciemā ir tikai mums jau zināmās leļļu figūras, kuru galvenais režisors nesēd vis Berlīnē, bet Kremlī. Lielie zemes īpašumi ir sadalīti jaunsaimniecībās, nacionalizēta rūpniecība, tirdzniecība un citi saimnieciski pasākumi, Raksturīgi, ka jaunajiem zemes īpašniekiem vēl nav izdevies uzcelt savas saimniecības ēkas, un tie mitinās vecajās muižas celtnēs. Valdība arī viņiem nepalīdz, kas liek domāt, ka arī Austrumvācija ir ceļā uz kolchoziem. Visa tirdzniecība atrodas atsevišķu sabiedrību rokās (Genossenschaft), kas arī nosaka preču cenas. Nevienam nav noslēpums, ka šo sabiedrību galvenajos birojos sēž krievi vai viniem līdz pēdējam paklausīgi ļaudis. Komūnistu partijas jeb SED biedru ir visai maz, un tautas sarūgtinājums pret okupantiem un jauno kārtību ir ļoti liels. Protams, atklāti neviens par to nedrīkst izteikties. Pat mazākā neapmierinātības parādīšana par pašreizējiem apstākļiem ir drošs ceļš uz Krievijas vergu nometnēm. Ar vārdu sakot, mums visiem zināma un pazīstama aina.

Ir jau vēla vakara stunda, kad šķiramies no šīs daudz cietušās ģimenes. Prieks vērot, ka grūtie gadi nav salauzuši drošo vīru, kas jau tagad gaida ar ilgošanos to brīdi, kad varēs tikt pie savas farmas, lai tad jaunā un brīvā zemē veiktu savu iemīļoto zemes darbu un gaidītu brīdi, kad atkal Latvijas krastā varētu art savu tēvu tēvu tīrumos.

O. Kr.

GLĀBJ BĒRNUS NO STAĻINA „SAULĪTES"

Sav. Valstu pārsūdzības tiesa Rietumvācijā vairāk gadījumos devusi spriedumu, ka bērni, kam viens no vecākiem atrodas Rietumu joslā, bet otrs aiz dzelzs aizkara, nav sūtāmi atpakaļ uz zemi aiz dzelzs aizkara. Šajās dienās tādu pašu spriedumu ASV pārsūdzības tiesa devusi vēl komplicētākā gadījumā. Kāds 11 g. v. dienvidslavu zēns, kura tēvs miris, bet māte atrodas Dienvidslavijā, pieņemts audzināšanā vācu ģimenē. Māte vēlējās bērnu atpakaļ. Audžu vecāki atteicās dot. Tiesa apmierināja audžu vecāku vēlēšanos. Māte pārsūdzēja apelācijas instancē. Tā atzina, ka bērna nākotnes labad būtu labāk, ja tas paliktu pie audžu vecākiem Rietumvācijā. Nelīdzēja mātes advokāta asie iebildumi, ka godīga dienvidslava bērnu nevar nodot audzināt bijušā SS vīra ģimenē. Audžutēvs ir kara invalids, viņš bērnu neatdod un vēlas to audzināt savā ģimenē.

APKĀRT ZEMES LODEI

Amerikas vēstniecība Maskavā pārcēlusies uz jaunām telpām, kā to Kremla valdnieki vēlējušies. Jaunā 10 stāvu celtne ar 35 apartamentiem Amerikai gadā izmaksās 62.500 dolaru. Tā atrodas Čaikovska ielā, tālu nost no Kremla.

o

Evas Perones kristalla škirsts valdībai izmaksājis 30.000 dolaru.

•

ASV prezidenta, viceprezidenta un Kongresa locekļu ievēlēšana izmaksā 20 milj. dolaru, bet Senata kandidātu — 100.00 dolaru. Prezidenta nominēšana saistīta ar 5 milj. dolaru izdevumiem.

o

Kāds ielas avīžu pārdevējs St. Luisā izmaksā katram avīžu pircējam $25.-, ja viņš, saņemot naudu par laikrastiem, nepateic Thank you. Atjautīgais avīžu tirgotājs pārdodot pieckārtīgi vairāk laikrastu kā citi, kas neko nesola.

*

Pēc N. Y. Journal of Commerce informācijas ASV 91% precēto vīru piepalīdz savām sievām mājsaimniecībā.

o

Preču cenas ASV arī jūnijā un jūlijā kāpušas par 1,2%. Kopš Korejas kara cenas augušas par 12,1%. Pārtikas cenas kopš š.g. jūnija pieaugušas par 1,5%, bet olu cenas kāpušas par 23.3%. Cenu indeks salīdzinot ar 1935-39 g. ir par 90,8% augstāks.

*

Kanadas federālā valdība AN galvenai mītnei Nujorkā dāvās septiņas masīvas durvis ar kokgrebumiem, kas simbolizē mieru, sadarbību un humānitāti. Durvju pagatavošanai lietots sudrabs, cinks, varš un niķelis, tā izteicot Kanadas izrakteņu bagātības. Septiņas durvis izmaksās 70.000 dolāru un tās uz Nujorku nosūtīs oktobra mēnesī, īsi pirms asamblejas sanāksmes. Arī pārējās AN valstis dāvājušas savu tiesu. Anglija izgreznojusi vairākas konferences sēžu zāles. Francija veltījusi pazīstamu mākslinieku sienu gleznojumus, Beļģija — tapetes, Griekija vairākus tēlus, Dienvidāfrika — mēbeles, bet ASV ir ziedojusi dolārus. Amerikāņu apvienība pie AN iekārtojusi peldbaseinu un strūklaku, pēc karstām debatēm nodrošinot tautu pārstāvjiem patīkamu veldzi.

o

Jūlijs bijis Ontario „melnais mēnesis" ar 112 reģistrētiem satiksmes nelaimēs nāves gadījumiem. Pirmā pusgadā satiksmei par upuri krituši 377.

*

Anglu Džeta bumbvedējs startējot no Skotijas uz Kanadu, veicis Atlantijas okeana pārlidojumu dienā abos virzienos.

*

Bulgārijas iekšlietu ministrs paziņo, ka papīra taupīšanas nolūkā turpmāk vairs nepublicēs apcietināto ierēdņu vārdus. Šo paņēmienu aizstās ar to, ka turpmāk publicēs tikai tos, kas vēl nebūs apcietināti.

o

Indiešu fakīrs atstājis savu stikla būri, kurā viņš pavadījis gavējot 71 dienu, 3 stundas un 3 minūtes.

Šāds badošanās laiks esot visilgākais, un tā tad jauns pasaules rekords. Badošanās laikā fakīrs zaudējis no svara 32 kg.

Kanada ratificējusi genosida pakt.

Kanadas delegācijas vadītājs D. Donsons 3. septembrī iesniedzā Apvienotām Nācijām genosida konvencijas ratifikācijas dokumentu. Kanada ir pēc skaita 40. valsts, kas pievienojusies šai konvencijai, kura vērsta pret nacionālu vai reliģisku grupu masveidīgu iznīcināšanu.

SARKANIE SMIEKLI

Leņingrada pirms I Pasaules kara sauca par Pertogradu. Komūnistu ierēdnis izjautā pilsētas iedzīvotāju. Iztauja notiek šādi:

— Kur dzīvojāt pirms Pirmā Pasaules kara?
— St. Pēterburgā.
— Kur bijāt pa kara laiku?
— Petrogradā.
— Kur tagad dzīvojiet?
— Leņingradā.
— Kur vēlētos dzīvot turpmāk?
— St. Pēterburgā.

o

Čechoslovakijas komūnisti taisa partijas tīrīšanu. Komisāra priekšā stājas kāds vecs čigāns.

— Cik ilgi esat bijis partijas biedrs? jautā komisārs.
— Jau daudz gadus, biedri komisār.
— Un jūsu tēvs?
— Jā, arī viņš bija biedrs, tāpat arī mans vectēvs un vecvectēvs.
— Klausieties, aizdomīgi saka komisārs, — jūsu vectēva un vecvectēva laikos vēl nemaz partijas nebija.
— Tas nekas, biedri komisār, atbild čigāns, — mēs tāpat jau visu laiku zagām.

*

Noskumušā ģimene Prāgā ievietoja parasto sēru sludinājumu avīzē — „Visuvarenajam labpaticies mūsu mīļoto dēlu saukt uz labāku valstību..."

Nākošā dienā visu ģimeni nosūtīja uz vergu nometni, jo to apsūdzēja par kurnēšanu un valsts nomelnošanu.

PIRMS IEGĀDĀJATIES MĒBELES

PĀRLIECINIETIES PAR CENĀM, KVALITĀTI UN MAKSĀŠANAS NOTEIKUMIEM (PĀRDODAM BEZ IEMAKSAS UZ NOMAKSAS TERMIŅIEM)

T. EATON Co

COLLEGE IELAS 4. STĀVĀ

PRASIET PĒC NIKOLAJA M E D N I S SALES Nr. 34

INF. PA TEL.: TR 1133, VAI MĀJĀ HY 5175 Toronto.

KAS VĒLAS IEGULDĪT

NAUDU BŪVNIECĪBĀ

AR ĻOTI LABIEM NOTEIKUMIEM UN LIKUMĪGU DROŠĪBU, MEKLĒ:

O Z O L S CONSTR. Co.

LŪDZU ZVANIET EM 4-9742 VAI RAKSTIET

145 NIAGARA ST., TORONTO H. OZOLAM (475)

Amerikāņu un visu eiropiešu receptes apstrādā augsti kvalificēti eiropiešu un kanadiešu reģistrētie farmaceiti, speciālisti

Mēs pagatavojam un izsūtām medikamentus uz visām pasaules malām. Sainīšus aizjūras zemēm iesaiņojam sevišķi rūpīgi un pareizi noadresējam.

Mēs sedzam nodotiem pasūtinājumiem visus pasta izdevumus, maksājam nepieciešamās muitas nodevas, kā arī kārtīgi izpildām vajadzīgās muitas deklarāciju papīrus.

Mūsu krājumā atrodas visādas zāļu tējas. Celsija termometri un arī visi Eiropas medicīniskie preparāti.

IEVĒROJIET MŪSU CENAS:

STREPTOMYCIN — $0.75 gramā. AKNU PREPARATS $7.00 par 10 injekcijām. PENICILLIN — $3.95 par 10 injekcijām, 3 milj. vienības.

Mēs sedzam pasta izdevumus par sūtījumiem uz visām pasaules malām

Tagad RIMOFON ir dabūjams — un mēs izsūtām uz jebkuru pasaules malu.

Mūsu aptieka ir vienīgais šāda veida veikals Amerikā, līdzīgi jūsu dzimtenes aptiekai, t. kā medicīnas bikses, elastīgās zeķes, visāda veida jostas ir izgatavotas pēc noteikta mēra.

Mēs piemērojam un izpildām briļļu receptes.

VISLABĀKĀ VĒRTĪBA — VISLABĀKAIS PAKALPOJUMS

S T A R K M A N C H E M I S T S

Kanadas lielākā aptieka

463 BLOOR St., W. TORONTO, ONT.

Taupiet naudu!

Samaziniet savus smēķēšanas izdevumus vairāk kā uz pusi.

Ar

V-Master

mašīnu saritiniet savas cigaretes

5 CIGARETES saritina vienā paņēmienā

lietojiet

V-Master

standarta vai pret mitrumu drošu cigarešu papīru. 200 cigaretes 14 c. iegriezieties savā tuvākā tabakas preču veikalā.